

ЗМІСТ

Засідання п'ятнадцяте
(Середа, 13 березня 2019 року)

| | |
|---|-----------|
| Оголошення, заяви, повідомлення, пропозиції, виступи народних депутатів України | ...2 |
| Заява фракції «Опозиційний блок» і групи «Відродження» | ...16 |
| Розгляд проекту Закону «Про забезпечення функціонування української мови як державної» | ...18, 55 |
| Заява фракцій «Блок Петра Порошенка» і «Народний фронт» | ...53 |

[Результати поіменної реєстрації](#)

[Результати поіменного голосування](#)

ЗАСІДАННЯ П'ЯТНАДЦЯТЕ

*Сесійний зал Верховної Ради України
13 березня 2019 року, 10 година*

Веде засідання Голова Верховної Ради України
ПАРУБІЙ А.В.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Доброго ранку, шановні колеги! Прошу заходити до залу і підготуватися до реєстрації.

Прошу провести реєстрацію.

У залі зареєструвалися 344 народні депутати. Ранкове пленарне засідання Верховної Ради України оголошую відкритим.

Шановні колеги! Європарламент ухвалив резолюцію про позбавлення Росії статусу стратегічного партнера ЄС. У цьому рішенні Європарламент висловився чітко й однозначно: санкції мають бути продовжені, зазначено загрози, які несуть російська дезінформація та проект «Північний потік-2», засуджено фінансові операції з відмивання російських грошей та ще раз засуджено російську агресію в Чорному та Азовському морях. Україна вітає це рішення, адже путінська Росія, країна-агресор, не може бути стратегічним партнером вільної та чесної Європи.

Палата представників Конгресу США також схвалила проект закону про невизнання суверенітету Російської Федерації над Кримом. Таким чином наші американські союзники на законодавчому рівні закріпили невизнання анексії Криму.

Ми високо цінуємо принципову та послідовну підтримку союзників України по антипутінській коаліції. Разом сильні, разом переможемо! Вітаємо рішення наших партнерів (*Оплески*).

Колеги, хочу нагадати, що в середу відводиться 30 хвилин для виступів народних депутатів. Я прошу всіх, які мають намір взяти участь в обговоренні, записатися на виступи. Прошу ввімкнути запис.

Гулак Олександр передає слово для виступу Ігорю Мосійчуку.
Будь ласка, пане Ігоре.

МОСІЙЧУК І.В., перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань законодавчого забезпечення правоохоронної діяльності (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, Радикальна партія Олега Ляшка). Радикальна партія Олега Ляшка. Шановний український народе, шановні колеги! Те, що два дні тому було оприлюднено журналістами-розслідувачами факти, коли представники правоохоронних органів, передусім новостворених антикорупційних правоохоронних органів, покривали мародерство в «Укроборонпромі», свідчить виключно про одне: про відсутність парламентського контролю над цілою гілкою правоохоронної системи – паралельної правоохоронної системи, створеної для того, щоб боротися з корупцією. Насправді, як з'ясувалося, ніхто ні з якою корупцією не бореться, а навпаки, покриваються факти мародерства, факти торгівлі на крові, які мали місце в системі «Укроборонпрому».

Що робити? Все дуже просто: парламент має взяти на себе відповідальність і ухвалити рішення про негайне проведення аудиту Національного антикорупційного бюро. Державне бюро розслідувань якнайшвидше має провести слідство й доповісти суспільству і парламенту стосовно посадових осіб НАБУ, які були задіяні в цих корупційних оборудках, і парламент має невідкладно відновити контроль над всією правоохоронною системою країни. Неприпустимо, коли в незалежній країні існує правоохоронний орган, підконтрольний іноземним представництвам, підконтрольний будь-кому, крім Української держави.

Водночас відбувається ситуація, коли диким скандалом про мародерство в «Укроборонпромі» відволікають суспільство від інших надважливих проблем, таких як завищена ціна на газ, премії Коболева. Чому ними не займається НАБУ? Відволікають увагу від так званої медичної реформи, у результаті якої закриваються тисячі медичних закладів.

Це неприпустимо, і ми повинні покласти цьому край.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Писаренко Валерій Володимирович. Будь ласка.

ПИСАРЕНКО В.В., член Комітету Верховної Ради України з питань правової політики та правосуддя (одномандатний виборчий округ № 168, Харківська область, самовисуванець). Шановні колеги,

події останніх днів, коли журналістські розслідування порушують дуже багато питань, насправді свідчать про те, що є багато питань і до парламенту. Ми бачимо, що парламент виявився нездатним реагувати на достатньо складні виклики сьогодення. Ми самі себе за п'ять років залишили без інструментів впливу та контролю за іншими органами влади і реагування на ті події, які могли б сьогодні чітко бути означені парламентом чи то як, дійсно, корупція, чи то як боротьба з корупцією, чи то як недопрацювання органів, які повинні боротися з корупцією.

Про що я говорю? Саме ми з вами не прийняли закону про тимчасові слідчі комісії, і парламент не має жодних можливостей здійснювати свою конституційну функцію контролю. До чого це призвело? До того, що коли журналістські розслідування вказують на те, що жодна з правоохоронних структур не може реагувати на корупцію у великих масштабах, парламент залишився без важелів впливу на такі події. Це перше.

Друге. Ми досі не ухвалили закону про опозицію, не надали жодних функцій опозиції, яка могла б сьогодні контролювати те, що відбувається в країні. Ми не надали можливості опозиції слідкувати за тим, яким чином парламентська більшість фактично самоусунулася від того, щоб узяти активнішу роль у боротьбі з корупцією. Це наша помилка і наша проблема – опозиція залишилася безправною, без будь-яких засобів впливу.

Третє. Ми також не прийняли закону про імпічмент, не надали можливості нормально функціонувати системі стримувань та противаг.

Це ті закони, які парламент повинен ухвалити ще за цієї каденції.

Я не знаю, як закінчиться голосування законопроекту про мову, але переконаний, що після нього нам потрібно прийняти закони про тимчасові слідчі комісії, про права опозиції в парламенті та про можливість конституційного застосування статті про імпічмент Президента.

Якщо парламент хоче, дійсно, бути однією з гілок влади, якщо парламент хоче реагувати на виклики, які з'являються сьогодні, то ми повинні забезпечити виконання конституційних функцій парламентом. Задля цього нам потрібно лише розглянути і прийняти законопроекти в цьому сесійному залі.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Я лише дам відповідь і пану Валерію, і всім іншим народним депутатам. Сьогодні о 15 годині публічно, відкрито збирається тимчасова слідча комісія за участю фракцій, комітетів, усіх бажаючих для проведення розслідування відомостей щодо фактів розкрадання у Збройних Силах України. Не знецінюйте Верховної Ради України, українського парламенту, і так надто багато українських інституцій на сьогодні дискредитовано. Український парламент треба берегти і леліяти, пане Валерію, і я впевнений, що це наше спільне завдання. Дякую вам.

Папієв передає слово для виступу Нестору Шуфричу. Будь ласка.

ШУФРИЧ Н.І., член Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Опозиційний блок»). Дякую. Шановні колеги, шановний головуючий, я не можу не звернути уваги на реакцію Комісара Ради Європи з прав людини Дуні Міятович, яка закликає нас призупинити розгляд проекту Закону «Про забезпечення функціонування української мови як державної». Комісар звернула увагу на те, що в умовах перед виборами не бажано проводити відповідні реформи, бо це питання сприймається саме як реформація, а зробити це після виборів і щоб саме в одному законі було визначено можливість використання української мови як державної, водночас забезпечивши можливість використання в Україні інших мов, які мають право на існування згідно зі статтею 10 Конституції. Це дуже слушне зауваження.

Я чув, як сьогодні вранці раділи з приводу іншого рішення Євросоюзу за принципом: «У сусіда здохла корова, а в нас горить хата». Ми не помічаємо, що зараз у нас проходить найганебніша виборча кампанія. Люди торгують чим можуть, влада торгує чим завгодно, навіть прізвищами вже торгують. Я різне бачив, але щоб люди, тим паче з погонами на плечах, продавали свої прізвища. Думаю, що ці погони вже не на плечах треба носити, а засунути в одне місце, тому що офіцери й чоловіки так не роблять!

Ви знаєте, я є повним антагоністом «Нацкорпусу» та його ідеології, але те, що сьогодні ми стали свідками протистояння

Порошенка і «Нацкорпусу», – це, безумовно, питання, яке заслуговує на дуже велику увагу.

Що таке Порошенко і що таке «Нацкорпус»? Це продукти Майдану, і мене обурює, коли Порошенко погрожує «Нацкорпусу» та його лідерам розправою і СБУ. Я скажу так: «Петр Алексеевич, не по поняттям!». Тому що, на мій погляд, ви маєте сісти за стіл переговорів з цими хлопцями і відповісти на всі запитання.

Тож незважаючи на те, що я абсолютний опонент «Національного корпусу», хочу зазначити, що питання мародерства, яке сьогодні порушують ці люди, є слушним і таким, що заслуговує на відповідальність. Ще раз підкреслюю, що я маю інше бачення розвитку ситуації в Україні, але вважаю, що Порошенко і його оточення мають відповісти за мародерство, бо 57 мільярдів військового збору, сотні мільярдів гривень кожного року ми віддаємо нашій армії, а його...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Прошу у виступах не використовувати кримінальної лексики. До проекту Закону «Про забезпечення функціонування української мови як державної» ми вже внесли поправку, якою забороняється використовувати кримінальну лексику. Це Верховна Рада України, а не збори людей сумнівної репутації.

Семенуха Роман Сергійович передає слово Романовій.

РОМАНОВА А.А., секретар Комітету Верховної Ради України з питань сім'ї, молодіжної політики, спорту та туризму (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Об'єднання «Самопоміч»). Шановні колеги, шановний народе України! Я хочу поговорити з вами на тему втрачених можливостей для України у сфері, яка за минулий рік стала другою у світі за темпами зростання, а вже через декілька років стане першою, – про туристичну індустрію, яка могла б принести десятки мільярдів доларів в економіку слабкої країни.

Чому ми зараз так багато кажемо про туризм, а при цьому туризм у сфері ВВП країни становить не більше 2 відсотків, тоді як в усіх європейських країнах – більше 10 відсотків? Тому що про українську туристичну індустрію мало говорити, треба щось діяти.

Найперше що для цього потрібно? Політична воля. Не треба казати: відпочивайте в Україні, а при цьому самим їхати відпочивати на Мальдіви. Треба мати якісну стратегію і постійно її виконувати. Потрібно негайно провести податкову реформу в туристичній індустрії. Чи ви знаєте, що в усіх країнах Європейського Союзу знижений ПДВ на підприємства гостинності, готелі, транспортні перевезення. Якщо ми кажемо, що Україна – це Європа, то й податки мають бути європейські. Якщо ми в структурі глобалізованого суспільства та євроінтеграції, то в Україну не поїдуть туристи, не підуть інвестори, які хочуть вкладати кошти в готелі. Чому? Тому що навіть у сусідній Польщі ПДВ на готелі – 8 відсотків, а в Україні – 20 відсотків.

Якщо казати про турзбір, то на сьогодні відповідно до нового Податкового кодексу, який ми прийняли, у деяких населених пунктах, обласних центрах він становить 7 євро, а в Польщі максимальний – 0,5 євро. То про який туризм можна говорити? Додайте сюди розбиті дороги, плату за бронювання квитків, які запровадила «Укрзалізниця» з 1 січня, українську візу, яка вдвоє дорожча, ніж шенгенська, хоча отримати її набагато складніше, а також воєнний конфлікт, який ми зараз переживаємо. То про який туризм можна говорити?

Наскільки Україна приваблива для іноземних туристів? Ви знаєте, за рейтингами економічного форуму в Давосі, із 136 країн Україна посіла 88 місце за привабливістю туризму і подорожей.

Об'єднання «Самопоміч» закликає всі політичні партії підписати з туристичною індустрією меморандум, який складається з десяти абсолютно чітких дій. Такий меморандум уже підписали Об'єднання «Самопоміч» та його лідер Андрій Садовий. Для того щоб бути конкурентними в туризмі, ми всі повинні об'єднатися і піти назустріч українській туристичній індустрії.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Німченко передає слово Гусаку.

СКОРИК М.Л., член Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Опозиційний блок»). Шановні колеги! Шановні громадяни України! Діючий парламент допрацьовує останні місяці,

і навіть у ці дні він не може спромогтися зробити щось корисне для країни і для людей. Ми бачимо, що фактично напередодні президентських виборів парламент виявився заблокованим, абсолютно непотрібним, політизованим законопроектом про українську мову, основна мета якого – виключно виправдати передвиборну кампанію чинного Президента «Армія! Мова! Віра!».

Я хочу звернутися до керівництва Верховної Ради, народних депутатів України з приводу того, що ми повинні займатися тим, що має приносити користь Україні та її громадянам. Команда Юрія Бойка подала до парламенту два законопроекти. Перший – щодо встановлення нормальної ціни на газ, другий – щодо списання заборгованості за комунальні платежі громадян України. Жоден з цих законопроектів не вноситься до залу так само, як і законопроекти щодо встановлення миру в Україні. Натомість ми розглядаємо питання про мову, яке абсолютно не на часі. Ніхто на нашу українську мову не збирається нападати і ні від кого її не потрібно зараз захищати.

Користуючись нагодою і тим, що я на високій парламентській трибуні, хочу звернутися до представників усіх штабів кандидатів на пост Президента, які не є технічними кандидатами від Петра Олексійовича. Не треба займатися політичним піаром, усім кандидатам потрібно об'єднатися навколо того, щоб не дати Петру Олексійовичу здійснити фальсифікації в першому турі. Потрібно зробити так, щоб у першому турі відбулися, дійсно, чесні вибори, щоб люди мали змогу проголосувати за того кандидата, за якого вони хочуть, і щоб не відбувалися масштабні фальсифікації і підкупи, які готує штаб Президента.

Хочу звернутися до керівників Генеральної прокуратури та Міністерства внутрішніх справ і до простих працівників цих органів, до представників органів СБУ із закликом не займатися політичними репресіями. Я можу доповісти, що зараз відбуваються так звані слідчі дії стосовно керівника виборчого штабу кандидата на пост Президента Юрія Анатолійовича Бойка по Київському району міста Одеси Баранського Віктора Сергійовича. Виключною провиною цього громадянина є його політична позиція, те, що він, дійсно, опозиційний політик до діючої влади, і те, що він є керівником виборчого штабу кандидата на пост Президента Бойка.

Я хочу звернутися до всього залу, до українського народу. Залишилося буквально кілька тижнів цієї влади, ми маємо змінити країну на краще, відновити нормальний рух, мир та розвиток у нашій державі.

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Савка Іван Іванович передає слово для виступу Андрію Тетеруку. Будь ласка, пане Андрію.

ТЕТЕРУК А.А., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки і оборони (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Народний фронт»). Доброго ранку, шановні присутні, шановний пане Голово, шановні колеги народні депутати, шановний український народе! 3 грудня 2018 року фракція «Народний фронт» закликає створити у парламенті тимчасову слідчу комісію задля розслідування втручання Російської Федерації у внутрішньополітичні виборчі процеси нашої держави. На жаль, ми бачимо певну нерішучість наших колег народних депутатів, окрім фракції «Самопоміч», яка вже надала кандидатуру для участі в цій ТСК, а також наші партнери по коаліції з «Блоку Петра Порошенка» вчора закликали провести розслідування нечесного виборчого процесу, скажемо так, певними кандидатами на пост Президента.

Ми знову закликаємо об'єднати всі наші зусилля, щоб в одній ТСК почати першим пунктом розглядати втручання представників Російської Федерації, зокрема кума Путіна, в інформаційний, політичний процес, який відбувається зараз в Україні. Тому що саме завдяки прямому безпосередньому втручання Російської Федерації ми маємо маніпуляції, фейки, вкиди, фінансування певних процесів в Україні задля збурення нашого населення, задля дестабілізації політичних процесів у нашій державі. Тож цілком доречно було б насамперед розглянути втручання Російської Федерації у внутрішні справи України. Це перше.

Друге. Чи є вплив Російської Федерації у діяльність передвиборних кампаній певних кандидатів на пост Президента України? Я думаю, що та рішучість, з якою певні кандидати або політичні сили закликають до створення ТСК, має вилитися саме в направлення своїх

представників від політичних сил до ТСК, яку вимагає створити «Народний фронт».

А стосовно певних опозиціонерів, які закликають до честі, але за звичкою переходять до вживання фені в стінах парламенту, я хочу сказати, що ваші намагання збурити суспільство ні до чого не призведуть, лише до вашої поразки. Так гнобити, корумпувати і руйнувати нашу країну, як ви робили до цього, вам уже ніхто не дасть. Тому зупиніть свої безглузді спроби і займайтеся тим, чим має займатися народний депутат, а саме державотворенням, а не руйнуванням.

Дякую всім за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

До слова запрошується Рябчин Олексій Михайлович. Будь ласка.

РЯБЧИН О.М., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань паливно-енергетичного комплексу, ядерної політики та ядерної безпеки (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»). Фракція «Батьківщина», Донеччина. Сьогодні п'ята річниця подій у Донецьку, коли на проукраїнському мітингу загинув Герой України Дмитро Чернявський. Свободівець став першою жертвою російсько-української війни на Донбасі. Минуло п'ять років, а я і багато людей пам'ятають цей день, ніби це було вчора.

Я нагадаю шановним колегам та українцям, що п'ять років тому, коли наприкінці подій Революції Гідності в Києві збанкрутіла донецька влада і бізнес-еліти та Кремль вирішили влаштувати анти-українські протести в Донецьку, прості донеччани гідно відповідали та захищали свою малу батьківщину, виходили на багатотисячні мітинги, створювали ланцюги єднання, проводили молебні від усіх конфесій за єдину Україну. Донеччани боролися за свій український Донецьк.

Нашою метою тоді було показати всьому світу, що Донецьк – це Україна. Український спротив російській окупації в Донецьку, особливо той, який чинили проукраїнські активісти, потребує справедливої оцінки та свого місця в підручниках історії.

За п'ять років не було покарано співучасників злочину проти територіальної цілісності в Донецькій та Луганській областях: ані

представників олігархів, ані мерів-сепаратистів, ані дрібних співучасників нападів. У Верховній Раді досі лежать мертвим вантажем відповідні законопроекти, так само як і справи стосовно мерів-сепаратистів та інших осіб в СБУ.

Треба визнати, що більшість українських політиків зробили вигляд, що не розуміють, що внутрішньо переміщені особи з категорії «тимчасово» вже стали категорією «назавжди», і це визнання вимагає політичної мужності. А це означає, що треба прийняти по-справжньому до української громади наших переселенців, надати їм право голосувати на місцевих виборах та в мажоритарних округах. До речі, закликаю всіх переселенців зареєструватися для участі у виборах Президента України, на це потрібно 5 хвилин, і ваш голос повинен відійти до того кандидата, якого ви оберете.

Є великі претензії до виконавчої влади. Міністерство соціальної політики провалило заходи щодо реінтеграції переселенців, щодо виплати їм пенсій і допомог, і це відзначилося в зареєстрованому проекті постанови про звільнення міністра Рєви.

Є питання до діяльності Міністерства з питань тимчасово окупованих територій та внутрішньо переміщених осіб України, керівники якого більше зайняті написанням патріотичних постів та участю в телеефірах, ніж справжньою роботою. І не треба робити вигляду, що на окупованій території Донеччини і Луганщини не залишилося достойних українських громадян, які потребують нашого спілкування, підтримки та системної інформаційної політики.

Сподіваюся, що нове керівництво держави запропонує нові стратегії реінтеграції окупованої території України, реінтеграції людей. Але ми мусимо вже сьогодні створити план майбутнього для окупованої території, який влаштовував би не наших західних партнерів і східних сусідів, а відповідав би національним інтересам України. Я хочу сказати від імені тих людей, які вимушено залишилися на тій території, що Російська Федерація та її медіа регулярно спекулюють, змальовуючи жахливі картини майбутнього окупованої території в разі, якщо туди повернеться українська влада. Нам треба це змінити, а для цього потрібно хоча б відремонтувати дороги в Донецькій і Луганській областях та нормально облаштувати контрольні-пропускні пункти.

Прошу додати 30 секунд.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Додайте 30 секунд.

РЯБЧИН О.М. Донецьк і Луганськ – це Україна. Крим – це Україна, так само окупований і анексований, як Донецьк і Луганськ. Не може бути жодних компромісів або кон'юнктурних рішень щодо відмови від нашої землі та наших громадян. Наш головний ворог – це російський окупант. А все інше – похідне від його діяльності на території України.

Я прошу шановних колег, українців вшанувати пам'ять Героя України Дмитра Чернявського та всіх українців з Донецька, Луганська та Криму, які загинули під час цієї війни.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Оголошую хвилину мовчання.

(Хвилина мовчання).

Дякую.

Нечаєв Олександр Ігоревич. Будь ласка.

НЕЧАЄВ О.І., член Комітету Верховної Ради України з питань промислової політики та підприємництва (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Опозиційний блок»).
Передайте слово Німченку, будь ласка.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Німченко. Будь ласка.

НІМЧЕНКО В.І., член Комітету Верховної Ради України з питань правової політики та правосуддя (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Опозиційний блок»).
Шановні колеги! Громадяни України! Сьогодні середа, повинен продовжуватися розгляд проекту Закону «Про забезпечення функціонування української мови як державної». То я хочу поінформувати, що в залі ми бачимо одну третину складу парламенту. Це для того щоб усі розуміли, що за цим стоїть, що йдеться не про мову, а про процедури маніпулятивного характеру щодо виборчої системи. Думаю, що саме для того, щоб поставити маяк і громовідвід від усіх проблем, які на сьогодні виникли в Україні, які пов'язані з провалом, з гнилістю влади, і придумали розгляд такого важливого питання. Це питання взагалі: бути чи не бути.

Я хочу сказати, що ми, «Опозиційна платформа – За життя», вважаємо, що сам факт внесення такого законопроекту, тим більше його зміст, вказують на те, що мова йде не про державність української мови. У статті 10 Конституції чітко визначено, що державною мовою в Україні є українська мова. А в законопроекті нам пропонують: функціонування української мови як державної. Я хотів би, щоб філологи попрацювали і визначили, що таке цей сполучник «як» з точки зору етимології, розуміння державної мови. Це перше.

Друге. Я хочу, щоб наші співвітчизники знали, що в цьому законопроекті порушується питання, щоб на законодавчому рівні вивести на платформу, на вівар шовінізм української мови над іншими мовами в Україні. Це дискредитація української мови, а не закріплення її як незалежної і вільної мови. Ось про що йдеться!

Третє. Я хотів би, щоб народ України теж розумів, що це дискредитація...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Завершили, так?

Колеги, щоб не було дебатів, далі будуть ще два виступи: перший – Бублик, другий – Матвієнков. Бублик передає слово Головку Михайлові, Матвієнков передає слово Долженкову. Вони завершать виступи народних депутатів. Будь ласка.

ГОЛОВКО М.Й., *член Комітету Верховної Ради України з питань податкової та митної політики (одномандатний виборчий округ № 164, Тернопільська область, політична партія «Всеукраїнське об'єднання «Свобода»).* Всеукраїнське об'єднання «Свобода», виборчий округ № 164, Тернопільщина. Сьогодні п'ята річниця загибелі свободівця Дмитра Чернявського, убитого в Донецьку сепаратистами. У мене виникає запитання: за що п'ять років гинуть свободівці, взагалі всі патріоти України, які віддали своє життя на Майдані, на сході України? Адже вони вірили, що Україна після режиму Януковича стане іншою, що в нас буде справедлива держава, де не буде корупції, яка роз'їдає нашу країну зсередини.

Що ж ми побачили? Ми побачили, що масштаби корупції сьогодні лякають усіх нас, що цю корупцію практично прикриває найвище керівництво держави, вона торкається найближчого оточення Президента і його довірених осіб. Правоохоронні органи повинні

були б ловити, садити, карати цих злочинців, мародерів, державних зрадників, я наголошую, бо це не просто корупціонери, які наживаються на армії. Тоді як українці по копійці збирають допомогу нашим військовим, вони заробляють на крові!

Що ж ми чуємо від правоохоронних органів? Виявляється, вони не злочинців садитимуть, а переслідуватимуть журналістів, які викрили цю інформацію. Ось у чому основна біда! Виявляється, винні не корупціонери, а журналісти, які показують, де корупція.

Це ганебно, друзі, що наші правоохоронні органи сьогодні такі глухі, сліпі й не бачать тої корупції, яка знищує нашу державу зсередини.

Нещодавно мені потрапив до рук звіт Державної аудиторської служби, яка побачила масштаби корупції в таких структурах, як НАК «Нафтогаз України» і її дочірня компанія «Укртрансгаз». Виявляється, за останні роки збитки «Укртрансгазу» сягнули більше 50 мільярдів. Це свідчить, що сьогодні вкрадено і невідомо де 8 мільярдів кубометрів газу.

Натомість ми бачимо імпотентний, безсилий уряд Гройсмана, який розводить руками і не може звільнити корупціонера Коболева. Я звертався до правоохоронних органів притягнути цього корупціонера до відповідальності. Вони не бачать складу злочину, ніхто так і не порушив справи.

Натомість ми побачили розміри заробітних плат – 342 мільйони гривень у рік заробітна плата Коболева. Хіба це не мародерство? Хіба це не злочин, коли майже 70 відсотків українців за межею бідності, коли підняли ціну на газ у сім разів, пограбували і доводять державні компанії до банкрутства, завдають їм збитків, а собі виписують космічні премії? Це, дійсно, окупована держава. Окупована корупціонерами, мародерами, а злочинці, які носять високі погони, цього не бачать, прикривають їх, тому що влада з ними за одне.

Я не звертаюся до них, бо розумію, що вони нічого не зроблять, але маємо зробити ми та український народ, який...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Додайте 30 секунд, будь ласка.

ГОЛОВКО М.Й. ...повинен, врешті-решт, змінити цю владу, змінити цю країну.

Тому я закликаю вас підтримати Руслана Кошулинського – кандидата на пост Президента від об'єднаних сил націоналістів, який як справжній воїн-націоналіст, захисник зможе вичистити всю цю гниль з нашої держави.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Заключний виступ – Долженков Олександр Валерійович.

ДОЛЖЕНКОВ О.В., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань податкової та митної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Опозиційний блок»). «Опозиційний блок». Шановні громадяни України! Ось ви слухаєте виступи представників багатьох фракцій, зокрема фракцій коаліції, і позафракційних депутатів, які ідейно разом з представниками коаліції на одному пориві голосуватимуть за мовний законопроект і які говорять про те, що зараз відбувається масштабна корупція в рамках усієї країни, заробляння грошей на крові.

Який висновок потрібно зробити? Я не кажу, що попередня влада була ідеальною, що вона була свята, але в будь-якому разі на крові грошей раніше ніхто не заробляв.

Зараз настав дуже небезпечний період українського державотворення, як говорять представники коаліції. Якщо таке державотворення відбуватиметься наступні п'ять років, то я боюся, що ми втратимо Україну.

Яку Україну ми хочемо бачити? Ви тільки подивіться: жодного літака з 2015 року не було побудовано, закупаємо французькі вертольоти, коли в нас є вітчизняне підприємство, закупаємо американські тепловози та імпортуємо вугілля. Ви тільки вдумайтеся, за результатами 2018 року було імпортовано вугілля на суму 3 мільярди доларів. Ми не хочемо торгувати з Росією, але чомусь придбаємо російський природний газ. Ми говоримо про те, що придбаємо європейський газ, але придбаємо його через Німеччину і Швейцарію – по 3 мільярди кубічних метрів. Що, у Швейцарії і Німеччині вже видобувається газ? Ви закупаєте втридорога через європейських посередників той самий російський газ і займаєтеся блюзнірством, кажете про те, що необхідно припинити торговельні відносини, тобто ви є фарисеями.

Коли ми, «Опозиційний блок», кажемо про налагоджування відносин, про те, що, дійсно, це може бути реальним планом щодо зниження тарифів на природний газ для населення через зниження закупівельної ціни на природний газ на східному кордоні, то ми хоча б говоримо правду, не викривлюємо фактів.

А що стосується відволікання уваги, то я не думаю, що вам вдасться відволікти увагу українського народу цим мовним питанням. Ви лише вдумайтеся: якщо ви не дослухаєтеся до думки «Опозиційного блоку», прислухайтеся до представників Європейського Союзу. Вони говорять: передчасно! Не маніпулюйте мовним питанням у передвиборній агітації, не йдіть на повіді у Петра Олексійовича Порошенка, реалізуючи один з його передвиборних президентських лозунгів! Схаменіться! Не розколуйте суспільства, адже мовне питання буде роз'єднувати, а не об'єднувати українських громадян.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Мова об'єднує, мова на часі!
Ми завершили виступи народних депутатів.

У нас сьогодні є тільки одна заява від фракції «Опозиційний блок» і групи «Відродження». Вони готові замінити її на виступ. Після цього переходимо до розгляду поправок.

Я прошу підготуватися і голову комітету, і авторів поправок.
До виступу запрошується Ігор Шуфрич. Будь ласка.

ШУРМА І.М., член Комітету Верховної Ради України з питань охорони здоров'я (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Опозиційний блок»). Якщо я – Ігор Шуфрич, то ви тоді – Андрій Геращенко!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ой! Шурма, перепрошую! Ігор Шурма! Ви не ображайтеся.

ШУРМА І.М. Дякую, пане Андрію Парубій.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка.

ШУРМА І.М. Отже, я вам скажу, що роблять непрофесіонали і нерадиві чиновники з тими документами, які об'єднують зал. У вересні 2018 року парламент прийняв законопроект [№ 4074](#) про внесення зміни до статті 9 Закону України «Про лікарські засоби», який підписали всі фракції, всі до одного члени комітету. Метою його було відкриття доступу до результатів доклінічного вивчення та клінічних випробувань лікарських засобів (за виключенням інформації комерційного конфіденційного характеру, що охороняється законом) з метою побороти корупцію і дати зрозуміти, що не весь той мотлох, який сьогодні надходить в Україну, може застосовуватися для лікування людей.

У «Прикінцевих положеннях» цього законопроекту було визначено, що Кабінет Міністрів має розробити положення, яке дозволило б впровадити цей закон. Відповідальне – Міністерство охорони здоров'я. Ефективність щодо впровадження цього закону полягала в тому, що тимчасово виконуюча обов'язки міністра охорони здоров'я Супрун тільки пропіарилася на тому, що вона його підтримує. А треба було лише розробити форму для того, щоб розміщувати на веб-сторінці офіційні документи щодо доклінічного вивчення та клінічних випробувань лікарських засобів. Станом на сьогодні нічого не зроблено.

Це людина без вищої освіти, з дипломом Мічиганського медичного коледжу, з паспортом громадянина Сполучених Штатів Америки, яка не поважає опозиційних сил. Але ж законопроект підписали доктор Богомолець, доктор Яриніч, доктор Мусій та інші доктори. Ну, це ж вашу європейську коаліцію, яка її захищає, вона топче. Замість того, щоб розробити форму, МОЗ пропонує внести зміни до порядку державної реєстрації, тобто вводять нову норму, а самого порядку знову немає. Люди не зможуть користуватися даними результатів доклінічного вивчення та клінічних випробувань.

Це зайвий раз доводить, що з вами не рахуються і ви – ніхто. Сьогодні не потрібно мати освіти, а лише підтримку Прем'єр-міністра, Президента України, вибачте, Андрію Володимировичу, вашу підтримку, і тоді прийняті закони не будуть виконуватися.

Вкотре звертаюся: забезпечте виконання даного закону. Петре Олексійовичу, звертаюся до вас!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Додайте 30 секунд для звернення.

ШУРМА І.М. Петре Олексійовичу, звертаюся до вас. Ви йдете на вибори. Кабінет Міністрів робить усе, щоб ви йшли з лозунгом: «Це – рак. Вони всі помруть!». Вони тих невігласів не звільняють, не впроваджують прийняті закони, топчуть єдиний законодавчий орган. У вас шансів на цих виборах немає з такими людьми!

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Отже, колеги, ми продовжуємо розгляд проекту Закону «Про забезпечення функціонування української мови як державної» ([№ 5670-д](#)).

Запрошую на трибуну голову Комітету з питань культури і духовності Княжицького Миколу Леонідовича.

Вчора ми завершили на поправці 120, але до мене звернувся депутат Рябчин щодо поправки 115, яка буквально перед тим розглядалася. Він стверджує, що я її не назвав. Тому ми розпочнемо з поправки 115, а потім відразу перейдемо до поправки 121.

Я прошу підготуватися всіх авторів поправок до дискусії.

Першим запрошую до слова Рябчина. Будь ласка.

РЯБЧИН О.М. Дякую, пане спікере. Фракція «Батьківщина», Донеччина. У моїй поправці пропонується врахувати у мовному законі положення щодо сприяння вивченню української мови громадянами України, які проживають на тимчасово окупованих територіях, та інтеграції їх в український мовний простір. На превеликий жаль, ми прекрасно знаємо, що ані в Криму, ані в Донецьку та Луганську не вивчається українська мова на достатньому рівні. Десь воно там є, але того недостатньо, щоб діти, які там зростають, а потім їдуть навчатися до українських університетів, чи люди, які переїжджають сюди і претендують на певні посади, мали відповідний рівень для того, щоб вільно спілкуватися українською мовою.

Мені здається, що цей законопроект повинен допомогти і послати сигнал, що українська влада розуміє проблеми на тимчасово

окупованих територіях і сприятиме реінтеграції цих людей в український мовний простір. Якщо це було враховано, прошу прокоментувати.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л., голова Комітету Верховної Ради України з питань культури і духовності (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Народний фронт»). Дякую. Шановний колего Рябчин, цю поправку було відхилено через те, що вона стосується, справді, сприяння вивченню української мови на тимчасово окупованих територіях. Але норми щодо тимчасово окупованих територій мають тимчасовий характер, через те вони мають міститися не в тілі закону, а в «Перехідних положеннях», бо ми розуміємо, що звільнимо ці території. А в «Перехідних положеннях» є відповідний пункт з розкриттям системи заходів, які спрямовані на його реалізацію. Тобто по суті вашу поправку враховано в «Перехідних положеннях».

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ви наполягаєте на голосуванні? Ні.

Поправка 121. Автор не наполягає.

Поправка 122.

Поправка 123.

Поправка 126.

Поправка 127.

Поправка 125. Оксана Білозір. Будь ласка.

БІЛОЗІР О.В., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань європейської інтеграції (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, партія «Блок Петра Порошенка»). Мою поправку враховано і ще кілька поправок Лесюка і Кишкаря. Я дякую за це, тому що українська мова – це конституційна норма, а громадянство України регулюється іншими нормами, зафіксованими в нашому законодавстві.

Але я хочу вам сказати, щоб не було дискусій з приводу української мови: єдність чи неєдність. По-перше, українська мова – це конституційна норма. По-друге, таким законом, у разі його прийняття, ми розвиваємо важливість української мови, її функціонування і застосування в українському суспільстві. Українська мова – це атрибут незалежності, вона так само, як прапор, герб, гімн, має свої функції.

У неї три функції. Перша – поєднувати все, що є в українському суспільстві. Друга – об'єднувати різні діалектичні групи, національні меншини в єдину спільність – український народ. Третя функція – віддзеркалювання назовні, тобто це наша ідентичність, за яку ми сьогодні боремося.

Тому прошу не дискутувати цю тему і не паразитувати на ній. Ми йдемо правильним шляхом, цей шлях обрали і український народ, і наш Президент Петро Порошенко.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ви наполягаєте на голосуванні?

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Ні, поправку враховано.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Поправка 127. Брензович.

БРЕНЗОВИЧ В.І., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань прав людини, національних меншин і міжнаціональних відносин (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, партія «Блок Петра Порошенка»). Шановні колеги! У своїй поправці я пропоную назву статті викласти в такій редакції: «Обов'язок держави забезпечити кожному громадянину можливості для оволодіння державною мовою». Як назва, так і зміст статті 4 є формальним абсурдом, адже ані Конституцією, ані Законом «Про громадянство України», ані будь-яким іншим законодавчим документом такий обов'язок не передбачено. Такий обов'язок встановлено тільки для осіб, які набувають громадянства України, а для осіб, які стають громадянами за народженням, такого обов'язку немає і бути не може.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка, пане Миколо.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Шановний колего Брензович, вашу поправку було відхилено, оскільки цим законопроектом пропонується ввести обов'язок громадянина знати мову. Конституція, як ви знаєте, не дає вичерпного переліку всіх обов'язків, коли це стосується громадян. Вичерпний перелік стосується лише посадових осіб. Тому законопроектом передбачається запровадити обов'язок знати мову. Разом

з тим передбачається ввести обов'язок держави забезпечити можливості для її вивчення, і цей обов'язок встановлений у статті 5 цього законопроекту.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ви наполягаєте на голосуванні?

Отже, ставлю на голосування поправку 127. Комітет її відхилив. Хто її підтримує, прошу голосувати.

«За» – 23.

Рішення не прийнято.

Поправка 128. Наполягаєте, так?

Нестор Шуфрич. Будь ласка. Увімкніть мікрофон.

ШУФРИЧ Н.І. Дякую. Шановні колеги! Ще раз звертаю вашу увагу, що в умовах, коли ми можемо і зобов'язані приймати дуже важливі рішення щодо забезпечення рівня життя наших громадян, незважаючи на бачення Комісара Ради Європи з питань прав людини Дуні Міятович, ми продовжуємо розглядати законопроект, який коректно було б розглянути після президентських виборів. Це, до речі, вимога і керманічів Євросоюзу. Тобто коли Євросоюз приймає рішення, які подобаються українській владі, то ми аплодуємо, а коли рішення не подобаються, то ми, як у тому фільмі, кажемо, що «тут была завернута рыба» або ще щось.

З приводу поправки. Я наполягаю на тому, щоб ми поставили на голосування саме назву статті «Право на мову». Тому що в Конституції не виписано обов'язків щодо знання мови, а виключно право. Давайте відповідні новели цього законопроекту будемо кореспондувати з нормами Конституції.

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Шановний пане Несторе, найперше хочу сказати, що інформація про те, що якісь керівники європейських країн просили перенести розгляд цього питання у зв'язку з виборами, мало того, що не відповідає дійсності, а ще й абсурдна. Ми ж не звертаємося до керівництва Німеччини з проханням перенести розгляд якогось закону у зв'язку з виборами в Німеччині?

Що стосується заяви Дуні Міятович, то це заява посадовця Ради Європи, а не Європейського Союзу. Саме того посадовця, який, коли працював в ОБСЄ, засуджував нас за те, що ми припинили трансляцію російських каналів у той час, коли російські танки вже окупували Крим і російські війська заходили в Донецьк та Луганськ! Через те давайте ми самі будемо будувати, чесно відстоювати свою державу.

Принагідно хочу сказати щодо попередніх виступів, які тут звучали, що цей законопроект я прошу не політизувати. Так, я хочу подякувати за державницьку позицію Петрові Порошенку і його фракції, Арсенію Яценюку і «Народному фронту», Юлії Тимошенко і «Батьківщині», Садовому, Березюку і «Самопоміч», групі «Воля народу», партії «Свобода», Народному Руху України – всім, хто вважає, що проект Закону «Про забезпечення функціонування української мови як державної» має бути прийнято.

Щодо поправки, яку відхилено, то стаття...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Додайте 30 секунд, щоб завершити.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Стаття не може називатися «Право на мову», оскільки взагалі не буває такого права. Безпосередньо сама мова не є предметом прав і обов'язків, натомість законом можуть встановлюватися обов'язки щодо володіння, вживання та застосування мови.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Отже, я ставлю на голосування поправку 128. Комітет її відхилив. Хто її підтримує, прошу голосувати.

«За» – 35.

Рішення не прийнято.

Поправка 129. Автор наполягає. Увімкніть, будь ласка, мікрофон Брензовича.

БРЕНЗОВИЧ В.І. Дякую. Шановні колеги, у своїй поправці я пропоную частину першу статті 4 вилучити. Конституцією України не передбачено такого обов'язку громадянина, а також у разі наявності такого громадянського обов'язку слід було б запровадити і відповідальність за його невиконання.

Шановний пане Княжицький, у моєму селі живе тітка моєї матері, їй скоро виповниться 100 років. Вона народилася в Австро-Угорщині, ходила до школи у Чехословацькій Республіці, працювала в Радянському Союзі, зараз отримує пенсію в Україні. Вона не володіє українською мовою. Як ви збираєтеся її за це карати?

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Княжицький. Будь ласка.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую. Мій прадідусь також жив у Австро-Угорщині, навчався польською мовою, воював за різні країни. Та й більшість депутатів, які сидять у цьому залі, жили в різних імперіях, які знищували українську мову, а наша мета – її розвинути. У законопроекті не передбачено жодних покарань, у ньому пропонується забезпечити гарантії і створити умови для тих, хто хоче вивчити українську мову, опанувати її.

Щодо вашої поправки. Конституція не містить вичерпного переліку обов'язків, як я вже говорив. Відповідно до статті 10 Конституції застосування мов визначається законом. Тому відсутність у Конституції обов'язку щодо володіння мовою не може бути підставою для невключення відповідного обов'язку до закону.

Стосовно відповідальності за невиконання обов'язку, то необхідність встановлення санкцій нічим не обумовлена. Держава на власний розсуд встановлює заходи щодо відповідальності, виходячи з рівня суспільної небезпеки. Тому відсутність у законі кримінальної, адміністративної або іншої відповідальності за незнання мови вашою бабусяю чи вашими друзями не містить жодних суперечностей.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Я ставлю на голосування поправку 129. Комітет її відхилив. Хто підтримує, прошу голосувати.

«За» – 23.

Рішення не прийнято.

Поправка 130. Лесюк Ярослав. Увімкніть, будь ласка, мікрофон.

ЛЕСЮК Я.В., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань культури і духовності (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, партія «Блок Петра Порошенка»). Дякую. Шановні панове, я повертаюся до поправки 123. Ми змінили назву розділу II. Тепер він називатиметься «Українська мова та громадянство України», а раніше пропонувалося «Українська мова – мова громадянства України». Ми виходили з того, що термін «мова громадянства» – це нонсенс. Чому ж тоді у поправці 130 ми пропонуємо у частині першій статті 4 слова «як мовою свого громадянства» залишити?

Я ще раз хочу сказати, що українська мова не є мовою громадянства, це державна мова, належне, вільне володіння якою є однією з вимог отримання громадянства. Така позиція має бути відображена в законі. «Мова громадянства» – це безглуздий термін, не треба вигадувати того, чого в принципі немає в законодавстві. Тим більше ви суперечите самій...

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Шановний пане Ярославе, теза, що державна мова є мовою українського громадянства, випливає з рішення Конституційного Суду України від 1999 року. Як ви пам'ятаєте, коли ми обговорювали це питання в комітеті, то на необхідності збереження такого формулювання наполягали науковці, правознавці, професори права. Через те більшість членів комітету цю норму залишили і відхилили вашу поправку. Але я не заперечую, щоб ваша поправка була поставлена на голосування. Я розумію вашу логіку, просто під час дискусій у комітеті більшість науковців були проти такого підходу.

Дякую.

Веде засідання Перший заступник Голови Верховної Ради України **ГЕРАЩЕНКО І.В.**

ГОЛОВУЮЧА. Шановні колеги, прошу голосувати щодо поправки 130.

«За» – 38.

Поправку відхилено.

Ми рухаємося далі. Наступна поправка 131 шановного колеги Кишкаря. Прошу.

КИШКАР П.М., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань Регламенту та організації роботи Верховної Ради України (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Об'єднання «Самопоміч»). Деяким колегам, які виступали переді мною, я хочу наголосити, що громадянство – це більше привілей, аніж обтяження для держави. А щодо того, хто не володіє мовою і від народження отримує громадянство, то цій людині доведеться служити в українському війську чи складати ЗНО, тож і складати, і спілкуватися доведеться українською мовою. Тому, будь ласка, ставтеся з повагою. Ми вже маємо як наслідок війну на сході та окупований Крим.

Щодо конкретної поправки. Пане Миколо, зважте на логіку процесу. Є назва розділу, є відповідна стаття, яка має правильну назву, і вона мусить завершуватися словами «державною мовою». Кожний громадянин України зобов'язаний володіти державною мовою. Ніяких суджень, таких як мовою чи перемовою, чи ще чимось, не повинно бути. Логіка самого законопроекту це підтверджує. Прошу дослухатися, підтримати і внести ці зміни.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Будь ласка, коментар.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Шановний пане Кишкар, ваша поправка аналогічна попередній поправці колеги Лесюка. Я пояснив мотивацію комітету і не проти, щоб цю поправку було поставлено на голосування, щоб зал визначився.

Я сказав, що розумію логіку цієї поправки і пояснив, чому ми її не прийняли.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Колеги, прошу визначитися щодо поправки 131.

«За» – 43.

Поправку відхилено.

Наступна поправка 132. Пане Лесюк, будь ласка.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Ця поправка про те саме. Він уже сказав.

ГОЛОВУЮЧА. Голова комітету підказує, що ця поправка про те саме.

Лесюк. Будь ласка.

ЛЕСЮК Я.В. Я хочу ще раз сказати. Пане Миколо, навіщо ви говорите, що в рішенні Конституційного Суду є такий термін, як «мова громадянства». Де ви це взяли? Навіщо ця підміна понять і такі речі? Вам говориться, що є одна логіка. Я розумію, ви будете і маєте право відстоювати свою позицію, але навіщо вводити зал в оману? Немає в рішенні Конституційного Суду такого терміна, як «мова громадянства».

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Шановний колего Лесюк! Я сказав, що, на думку комітету, теза, що державна мова є мовою громадянства, випливає з рішення Конституційного Суду від 1999 року. Але я не проти, щоб вашу поправку було поставлено на голосування.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Прошу визначатися щодо цієї поправки.

«За» – 39.

Поправку відхилено.

Наступна поправка 133. Народний депутат Шуфрич. Будь ласка.

ШУФРИЧ Н.І. Пане Миколо, я прошу вас не згадувати прізвища Порошенко всує, тому що мені знову приходить на думку конфлікт між Порошенком та «Нацкорпусом», активістами Майдану.

Про що йдеться? Сьогодні ми маємо картину, і я раджу Порошенку читати Гоголя, а саме «Тараса Бульбу», його відомі слова: «Я тебе породив – я тебе і вб'ю». Я абсолютно переконаний, що і Порошенко, і «Нацкорпус» як продукти Майдану мають...

ГОЛОВУЮЧА. Шановний пане Несторе Івановичу, я вас прошу доповісти щодо вашої поправки. Про «Нацкорпус» нам розповість «Нацкорпус».

Дякую.

ШУФРИЧ Н.І. Дякую, пані головуюча. Але нехай Порошенко пам'ятає, що Майдан його породив – він його і вб'є.

Щодо поправки. Ми просимо відредагувати, щоб це кореспондувалося зі статтею 10 Конституції, а саме: «В Україні діє право мовного самовизначення».

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Шановні колеги, я хочу звернути увагу на цей момент: хвилина надається для того, щоб представити поправку. Потім автору поправки не вистачає часу, тому що 50 секунд присвячується політінформації. Дуже прошу дотримуватися регламенту і йти за вашими прекрасними поправками, щоб ми почули їх зміст.

Будь ласка, коментар голови комітету.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую. Цю поправку було відхилено, оскільки в разі її прийняття норма про обов'язок кожного громадянина володіти державною мовою фактично випаде із закону. Замість неї з'явиться норма про право мовного самовизначення. Але слід зазначити, що цей закон не заперечує такого права, як і не може його закріплювати безпосередньо в цьому законі. Мовне самовизначення має розкриватися в окремому законі, і ми говоримо про це в статті 2 цього законопроекту.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Я прошу визначатися щодо поправки 133 народних депутатів Шуфрича та Німченка.

«За» – 20.

Тому що, мабуть, не зрозуміли суті поправки, а так був би, можливо, 21 голос.

Наступна поправка 134. Народний депутат Мусій. Будь ласка. Увімкніть мікрофон.

МУСІЙ О.С., *заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань охорони здоров'я (одномандатний виборчий округ № 124, Львівська область, самовисуванець).* Доброго ранку, шановна головуюча, шановний голово комітету! Ця поправка кореспондується

з поправками народних депутатів Лесюка і Кишкаря. Як аргумент щодо підтримки прошу дослухатися, усе-таки проголосувати за неї в самому кінці й виключити слова «як мовою свого громадянства».

Уявіть собі приклад із життя. У нас є так звані іноземці, які є громадянами Грузії, Сполучених Штатів Америки чи якихось інших країн, і в них є два громадянства. То якою мовою розмовлятиме державний службовець Уляна Супрун, яка є громадянкою США? Вона потім ткне нам усім, що мовою її громадянства США є англійська мова, і розмовлятиме нею, будучи на державній службі. Чи, наприклад, пан Коломойський, який має три громадянства, розмовлятиме на івриті.

Тож ця поправка створює таку колізію, що потім ми будемо вигрібати. Навіщо це провокувати?

ГОЛОВУЮЧА. Дякую за роз'яснення.

Шановна пані Червакова, у нас немає обговорення поправок, автор презентував свою поправку.

Голова комітету прокоментує, чому поправку відхилено. Будь ласка.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Шановний пане Мусій, хочу вам нагадати частину першу статті 10 Конституції України, у якій визначено: «Державною мовою в Україні є українська мова». Це треба розуміти так, що українська мова є державною і обов'язковим засобом спілкування на всій території України при здійсненні повноважень органами державної влади та органами місцевого самоврядування. Це мова роботи, діловодства і документації, а також інших аспектів публічної сфери суспільного життя, які визначаються законом. Про це говориться в частині п'ятій статті 10 Конституції України. З цього випливає, що громадяни України повинні володіти цією мовою, щоб нормально функціонувати в нашій державі.

Щодо іноземних громадян. У законопроекті чітко визначено, що незалежно від громадянства, якщо ти хочеш обіймати якусь посаду, то повинен скласти відповідний іспит, якщо не вивчав української мови. Без цього ти не зможеш функціонувати, працювати міністром або на будь-якій іншій державній посаді. Це пропонується повністю врегулювати в інших статтях законопроекту.

Попри те я хочу сказати, що коли ми голосуватимемо за законопроект у цілому, то будемо готові обговорити ще раз цю вашу пропозицію, як і...

ГОЛОВУЮЧА. Дякую за роз'яснення.

Наполягаєте на голосуванні?

Будь ласка, прошу голосувати за поправку народного депутата Мусія.

«За» – 20.

Поправку відхилено.

Наступна поправка 135. Її враховано редакційно. Пані Гопко. Будь ласка.

ГОПКО Г.М., голова Комітету Верховної Ради України у закордонних справах (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Об'єднання «Самопоміч»). Доброго ранку, шановні колеги! Міністерство закордонних справ Росії у своїй заяві висловило обурення через те, що парламент зараз розглядає важливий проект Закону «Про забезпечення функціонування української мови як державної». Ми бачимо, що Москва робитиме все, щоб зірвати прийняття цього історичного закону. Ми бачимо, що п'ята колона в сесійному залі Верховної Ради постійно робить спроби затягнути розгляд законопроекту. Але в мене виникає запитання, чому деякі колеги, які належать до патріотичних таборів, теж починають затягувати розгляд?

Особисто я вважаю, що якщо ми не приймемо цього закону до першого туру президентських виборів, а саме до 31 березня, то це означатиме величезні ризики того, що після першого туру буде менше шансів його прийняти, тому що до першого туру над політиками тяжітиме розуміння розплати на виборах за спробу провалити цей законопроект.

Цю мою поправку враховано, і я готова відмовитися від інших своїх поправок для того, щоб зекономити час і щоб до 31 березня ми могли нарешті віддати Україні цей борг, який ми не виконали.

Тому прошу всіх не саботувати, а працювати для того, щоб цей законопроект був...

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Пані Ганно, я підтримую вашу позицію і прошу колег, якщо можна, швидше рухатися щодо розгляду цього законопроекту, бо ми можемо самі себе загнати в пастку. Нам здаватиметься, що ми комусь допоможемо, якщо приймемо його пізніше, а потім станеться так, що ми взагалі не зможемо прийняти цього законопроекту, і програють усі: і ті, які балотуються, і ті, які не балотуються, і українське суспільство.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Голосуємо (*Шум у залі*).

Шановні колеги, отже, ми обмінялися думками (*Шум у залі*).
Рухаємося далі.

Наступна поправка 137 народного депутата Писаренка (*Шум у залі*).

Зараз ми розглянемо поправку 137 Писаренка, а потім увімкнуть ваш мікрофон, щоб ви висловили свою позицію, бо я вас не дуже чую.

Писаренко. Будь ласка.

ПИСАРЕНКО В.В. Дякую. Шановна пані головуюча, хочу звернути увагу (це буде і в наступних моїх поправках), що зараз парламент може прийняти закон, за яким українська мова набуде більшого статусу, аніж сьогодні, вона залишиться державною, але буде обов'язковою у більшості сфер життя. Але при цьому в законопроекті не зазначено, що держава допомагатиме своїм громадянам опанувати державну мову безоплатно. Держава не бере на себе жодних витрат на те, щоб ті люди, які сьогодні не спілкуються українською мовою або не знають її, або знають недосконало, але будуть зобов'язані підвищувати рівень і навчатися на курсах.

Будь ласка, можна ще 30 секунд?

ГОЛОВУЮЧА. Будь ласка.

ПИСАРЕНКО В.В. Вони будуть зобов'язані навчатися на курсах, підвищувати рівень, але при цьому ми не знаємо, скільки це коштуватиме. На мою думку, це вводиться прямий податок на знання української мови.

Я дуже прошу моїх колег депутатів зрозуміти це і визначити, що будь-яке навчання і підвищення рівня знань повинно бути безоплатним, за рахунок держави. Саме про це моя поправка 137. Прошу проголосувати.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дуже дякую вам за роз'яснення поправки.
Коментар голови комітету. Будь ласка.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Шановний колего Писаренко, найперше хочу вам сказати, що українська мова вже зараз, навіть до прийняття цього законопроекту, є обов'язковою у більшості сфер життя. Це регулюється Конституцією та іншими законами, як ви знаєте.

Комітет відхилив цю поправку, оскільки за рішенням Конституційного Суду від 2004 року безоплатність освіти стосується лише тих рівнів освіти, які вказані у статті 53 Конституції. З огляду на те, що в цій статті даний перелік є ширшим, виконавча влада має самостійно визначити, які освітні послуги надаватимуться безоплатно, а які за плату.

Тобто очевидно, якщо ви захочете знати українську мову в середній школі, ви маєте право отримати це безоплатно, але якщо ви хочете добровільно скласти академічний мінімум у якомусь приватному вузі, ми не можемо зобов'язати цей вищий навчальний заклад, щоб ви склали цей рівень безоплатно.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Я прошу визначатися щодо поправки 137.

«За» – 32.

Поправку відхилено.

Наступна поправка 142. Народний депутат Нестор Шуфрич. Будь ласка. Увімкніть мікрофон.

ШУФРИЧ Н.І. Дякую. Вельмишановна пані головуюча, я радий вашій оцінці моєї з колегою народним депутатом Німченком діяльності та наших поправок. Визначається, безумовно, зал.

А щодо долугості чи недолугості, то хочу відзначити, що ще жодної поправки до цього законопроекту не було враховано. Тобто, мабуть, недолугі в нас багато депутатів. Вважаю таку оцінку некоректною. Я розумію ваше особливе ставлення до мене, але все-таки давайте поважати народних депутатів – ваших колег.

Наступне. Я вимагаю згідно з Регламентом поставити для підтвердження поправки 135, 136, 138, 139, 140 і 141, тому що якщо цього не буде зроблено, то конституційність процедури буде поставлено під сумнів.

Щодо нашої поправки 142. Ми наполягаємо на тому, що кожен має право визначати мову, яку вважає рідною, і, безумовно...

ГОЛОВУЮЧА. Будь ласка, дайте можливість завершити, додайте 15 секунд.

ШУФРИЧ Н.І. ...знати і використовувати українську мову.

ГОЛОВУЮЧА. Голова комітету. Будь ласка (*Шум у залі*).

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Шановна пані головуюча! Ми вже пройшли попередні поправки. У такому разі ми можемо повертатися до підтвердження поправки 1 чи поправки 2. Усе-таки процедура і Регламент рівні для всіх, і для представників «Опозиційного блоку» так само. Наша мета – прийняти ефективний закон.

Щодо вашої поправки хочу сказати, що це проект закону про державну мову, ним пропонується регулювати виключно питання застосування державної мови, як передбачено Конституцією. Закон про державну мову не може заперечувати або розкривати право кожного громадянина визначати мову, яку він вважає рідною. Відповідно до Конституції незалежно від того, яка мова є для особи рідною, у публічній сфері, визначених законом, має застосовуватися саме державна мова, і про це даний законопроект.

Давайте не будемо примушувати громадян вважати ту чи іншу мову рідною, ми все-таки демократична країна. Як ми можемо на ваше прохання запроваджувати такі диктаторські методи в мовному законодавстві?

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Шановні колеги, прошу визначитися щодо поправки 142 Нестора Шуфрича і Василя Німченка, яку комітет відхилив (*Шум у залі*).

Я почула ваше зауваження. Ми спочатку визначимося щодо вашої поправки, а потім – виступ з процедури.

«За» – 26.

Поправку відхилено.

Будь ласка, увімкніть мікрофон пана Шуфрича. Зауваження щодо процедури.

ШУФРИЧ Н.І. Дякую. Шановна головуюча, ще раз наголошую на тому, що є право народного депутата України поставити для підтвердження ту поправку, яку враховано або враховано редакційно, або враховано частково.

Поправки, починаючи з поправки 135 до поправки 141, окрім поправки 137, не голосувалися, а я цього вимагав. Тому прошу поставити ці поправки на голосування для підтвердження, інакше ми будемо змушені констатувати, що цей законопроект приймається з грубим порушенням Регламенту і має бути скасований за процедурою Конституційним Судом, як було скасовано за процедурою прийняття попереднього закону.

Я вимагав поставити для підтвердження поправку 135. Цього не було зроблено. Я ще раз вимагаю поставити на голосування для підтвердження поправки 135, 136, 138, 139, 140 і 141. Це моє конституційне право – вимагати підтвердити ці поправки...

ГОЛОВУЮЧА. Дякую, шановний пане Шуфрич.

Дійсно, я хочу сказати, що ми зараз розглядаємо поправку 142. Поправки, які ви назвали, ми вже пройшли. Я сприймаю як головуюча вашу позицію, що я була не уважною до вашого сектору і не помітила цього. Якщо ви звернетесь до регламентного комітету з тим, що це була моя помилка, я це сприйму.

Рухаємося далі. Я буду уважно дивитися на вас, щоб більше не пропустити жодної поправки. Дякую.

Наступна поправка 143 (*Шум у залі*).

Тепер я вже йду за Регламентом і слухатиму вас уважно, дивитимуся не тільки у ваш бік, а й на весь зал.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Ця поправка...

ГОЛОВУЮЧА. Нестор Іванович на чомусь наполягає. Увімкніть мікрофон, будь ласка.

ШУФРИЧ Н.І. Дякую. Я наполягаю на підтвердженні поправки 143 народного депутата Скрипника, яку враховано в редакції комітету. Я вважаю, що Верховна Рада України має визначитися щодо цієї поправки, ми маємо дати їй оцінку рішенням Верховної Ради України. Це наше право, і для того, щоб забезпечити абсолютну прозорість і конституційність цього процесу, я наполягаю, щоб це питання було розглянуто.

Мені прикро, що попередні мої вимоги поставити на голосування для підтвердження поправки, про які я вже говорив, не будуть виконані. Вважаю, що це грубе порушення Конституції, Регламенту, конституційного процесу щодо прийняття цього законопроекту і, безумовно, це питання буде предметом розгляду в Конституційному Суді.

А зараз прошу поставити цю поправку для підтвердження.

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Я хочу сказати, що, звичайно, далі ми будемо рухатися тільки відповідно до Регламенту, відповідно до Конституції. Зараз голова комітету представить позицію комітету, тому що це поправка пана Скрипника, і якщо є автор, ми і йому надамо слово. Поправку було враховано в редакції комітету.

Водночас хочу наголосити, що ми не можемо від будь-якої поправки безкінечно повертатися до поправки 1, до поправки 2 чи до іншої, тому що в такому разі будемо розглядати законопроект дуже довго. Я визнала, що як головуюча не помітила вашої руки, ви недостатньо високо її підняли, але тепер ми виправляємося і рухаємося далі.

Будь ласка, пане Княжицький.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую. Я хочу прочитати колезі Шуфрричу норму частини третьої статті 120 Регламенту: «За наполяганням народних депутатів може бути проведено обговорення врахованої головним комітетом пропозиції, поправки з наступним голосуванням щодо її прийняття, виключення в цілому чи її частини. У такому ж порядку може бути порушено питання про розгляд пропозиції, поправки до відповідного тексту статті законопроекту, прийнятого в першому читанні, але відсутньої у запропонованій головним комітетом редакції».

Тобто відповідно до Регламенту ви, колего Шуфррич, можете запропонувати обговорити цю поправку. Якщо ви пропонуєте її обговорити, прочитайте її, поясніть, що вам у ній подобається і що не подобається, оскільки в цій поправці йдеться лише про приведення переліку стадій освіти відповідно до чинного Закону «Про освіту». Я готовий вислухати ваші аргументи, що вас не влаштовує в цій поправці, як цього вимагає Регламент. Будь ласка.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую, шановний колего. Ви абсолютно правильно розтлумачили нам норму Регламенту. Водночас пан Шуфррич має конституційне і регламентне право поставити це питання на голосування.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. За Регламентом він має право на обговорення.

ГОЛОВУЮЧА. На жаль, наш Регламент дозволяє голосувати будь-яку поправку, ставити для підтвердження, і так у нас збиваються десятки важливих законів, – те, що відбувається зараз.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Шановна пані головуюча!

ГОЛОВУЮЧА. Колеги, я змушена як головуюча поставити цю поправку на голосування для підтвердження. Наголошую, що комітет її підтримав. Будь ласка, прошу визначатися.

Але я також закликаю колег з усіх фракцій не збивати важливого законопроекту, не повторювати того, що було кілька років тому, коли

мовний законопроект пробивався через «потасовку» в парламенті, а зараз він пробивається через юридичну і регламентну «потасовку».

Будь ласка, визначайтеся.

«За» – 79.

Поправку не прийнято.

Прошу голову комітету зафіксувати це.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Пані головуюча, я ще раз хочу звернути вашу увагу на те, що Регламент дає право народним депутатам пропонувати обговорення. Дивно, що я як голова комітету навіть не зміг по суті цієї статті висловити свою думку, а інші депутати – її обговорити. Тому що якщо на вимогу Росії і Путіна вороги України зараз знищуватимуть законопроект, а ми будемо прикриватися незрозуміло чим і просто знищувати його своїм голосуванням, оскільки не так багато людей у залі, бо ті, які не прийшли, сподіваються на чесність, совісність і порядність тих, які присутні в залі, то тоді ми перетворимо це на фарс. Він має право поставити на обговорення...

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Шановний колего, тут є представники регламентного комітету, і вони вам підтвердять, що вони мають право, на жаль, ставити це на голосування. Я як головуюча можу тільки закликати всіх народних депутатів України бути на робочому місці, щоб було 226 голосів за цей важливий законопроект.

А вас я також дуже прошу фіксувати всі збиті поправки, щоб ми до них повернулися (*Шум у залі*).

Шановний колего, Регламент дозволяє це робити.

Рухаємося далі. Поправка 145 народного депутата Писаренка (*Шум у залі*).

Шановні колеги, ми йдемо за поправками, а не дискутуємо щодо Регламенту.

Поправка 144 народного депутата Денисенка. Я надаю слово автору (*Шум у залі*). Ви не автор, Несторе Івановичу.

Слово надається автору. Будь ласка.

ДЕНИСЕНКО В.І., член Комітету Верховної Ради України з питань правової політики та правосуддя (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, партія «Блок Петра Порошенка»).

Шановні колеги, незважаючи на весь фарс, який ми бачимо з боку «Опозиційного блоку», я впевнений, що нам вдасться провести цей законопроект. Я розумію, що є завдання всі поправки, які було враховано комітетом, ставити на голосування для підтвердження, щоб затягнути час. Але потім усе рівно ми приймемо цей законопроект.

Я вдячний комітету за те, що цю поправку було підтримано. Насправді в ній говориться про те, що кожен громадянин України та кожна людина без громадянства, яка проживає на законних підставах на території України, мають право вивчати українську мову. Думаю, що буде абсурдом з боку будь-якого народного депутата наполягати ставити для підтвердження цю поправку. Тому що це абсурд – не давати можливості українським громадянам, до яких ці політики відносять і себе, у принципі вивчати українську мову.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Будь ласка, коментар голови комітету.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую, пане Вадиме. Термінологія поправки погоджена з термінологією Закону «Про освіту». Частина поправки щодо мовних курсів, ліцензованих Міністерством освіти і науки, не ввійшла до підтриманої комітетом редакції, оскільки навчальні курси відповідно до законодавства не ліцензуються.

Дякую за вашу позицію.

Можемо переходити до наступної поправки.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Наступна поправка... (*Шум у залі*). Ми не обговорюємо поправки! Автор представив поправку 144. П'ять депутатів не можуть брати слово в обговоренні однієї поправки. Не примушуйте мене порушувати Регламент, цього не буде! (*Шум у залі*). Наполягайте, а я не буду виконувати ваші вимоги і порушувати Регламент.

Поправка 145 народного депутата Писаренка. Не наполягає. Автор її представив (*Шум у залі*).

ПИСАРЕНКО В.В. Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Поправка 146 народного депутата... Поправка 149... *(Шум у залі)*. Яка?

Народний депутат Писаренко. Будь ласка.

ПИСАРЕНКО В.В. Передусім хочу сказати, що нам потрібно дотримуватися Регламенту, якщо ми хочемо дійти до кінця цього законопроекту.

Моя поправка знову стосується податку на державну українську мову, який намагаються ввести автори. У поправці пропонується норма, що держава забезпечує можливість вільно опанувати державну мову громадянам, які в минулому не мали такої змоги, шляхом надання безоплатних курсів з вивчення української мови, які надаються Національною комісією зі стандартів української мови. Усе це буде встановлено Кабінетом Міністрів.

Я зараз не кажу ані про середню, ані про вищу безоплатну освіту. Мова йде про те, що цим законом ви хочете зобов'язати 42 мільйони наших громадян майже в усіх сферах життя знати українську мову. Це практично неможливо з тієї точки зору, що не кожен може собі дозволити сплатити навчання на курсах, щодо яких ми ще не знаємо, як вони відбудуватимуться і скільки коштуватиме це навчання. Але...

Можна додати 30 секунд?

Веде засідання заступник Голови Верховної Ради України
СИРОЇД О.І.

ГОЛОВУЮЧА. Додайте 10 секунд, будь ласка.

ПИСАРЕНКО В.В. Хочу додати, що ми не знаємо, як ці курси будуть проводитися, скільки коштуватимуть, але закладаємо зараз податок на вивчення української мови...

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую, колего Писаренко. Ще раз хочу сказати, що я як голова комітету стою тут і працюю за законом. Регламент гарантує депутату право ініціювати обговорення тієї чи іншої поправки, зал може проголосувати за це. Якщо немає голосів для обговорення, ми переходимо до наступної поправки, якщо є, тоді зал голосує за цю поправку. Так визначає Регламент. Те, що хтось колись

робив інакше, мене дуже мало обходить. Щоб один, вибачте, посланець Путіна, як маленький тарган, лякав увесь ліс і робив те, що він хоче, а країна буде розвалюватися, ну, ми що, ненормальні люди і це допустимо? (*Оплески*).

Щодо цієї поправки. Хочу сказати, що за рішенням Конституційного Суду від 2004 року безоплатність... Чекайте, назвіть ще раз номер поправки, будь ласка.

Поправка 145, правильно. Безоплатність освіти стосується лише тих рівнів освіти, які вказані в статті 53 Конституції. З огляду на це в даній статті цей перелік є ширшим, виконавча влада має самостійно визначати, які освітні послуги надаватимуться безкоштовно, а які – за плату. Але ми передбачили в інших положеннях законопроекту, що держава створюватиме спеціальні програми, за якими фінансуватиметься необхідність вивчення української мови та...

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Поправка 147. Народний депутат Кобцев. Прошу.

КОБЦЕВ М.В., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань податкової та митної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, партія «Блок Петра Порошенка»). Шановний пане Княжицький, я дуже вдячний членам комітету за те, що врахували мою поправку редакційно і дали змогу вивчати українську мову тим людям, які не змогли її опанувати. Але я хочу, щоб ви прокоментували, чому ви не дали мого посилання на те, що такі курси будуть здійснюватися за рахунок державного бюджету, бо я виписав цю поправку не щодо середньої чи дошкільної освіти, а стосовно вже дорослих людей. Я сам зі сходу і розумію, скільки людей хочуть, але через різні причини за часів Радянського Союзу не змогли опанувати рідної мови.

Дякую за відповідь.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую, колего. Найперше хотів би вам сказати, що якщо ви будете читати далі законопроект, то дізнаєтеся, і це треба також усім пояснити, що люди, які не знають української мови, які не вивчали її в школі, або вищі посадовці, складатимуть іспити за європейською моделлю. Тобто їм не потрібно буде переказувати напам'ять новели Стефаніка або читати весь «Кобзар»

Шевченка. Їм треба буде засвідчити, що вони володіють мовою. Таке володіння забезпечить безкоштовний рівень освіти, який отримають усі громадяни.

Натомість ми передбачили окремі державні програми щодо вивчення мови, про це йдеться в тексті законопроекту далі. Ці державні програми можуть фінансуватися не лише з державного бюджету, їх можуть запроваджувати місцеві бюджети, їх можуть запроваджувати громади, їх можуть запроваджувати і приватні особи чи фонди, які хочуть це підтримати. Тобто там, де є обов'язковість, це враховано. Але якщо люди хочуть знати мову глибше, ніж вимагатиме такий закон, то держава не повинна за це платити. А за таким законом держава забезпечить навчання людей, це точно.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Ви наполягаєте на голосуванні? Ні. Добре. Рухаємося далі.

Поправка 148. Народний депутат Кишкар. Прошу.

КИШКАР П.М. Дякую, пані головуюча. Я насправді не проситиму підтвердження цієї поправки, адже її враховано комітетом. Комітет погодився з тим, що держава організовує курси української мови для дорослих та забезпечує можливість вільно опанувати державну мову громадянам. Я думаю, що треба було б розширити статтю і вказати, що не лише громадянам, а й тим, які бажають. Інша справа, що на сьогодні процеси децентралізації в державі дають змогу громадам повною мірою реалізувати право на вивчення української мови, саме створюючи культурні українські центри і використовуючи на це ресурси самих об'єднаних територіальних громад. Шкода, що цим мало хто користується, зокрема на півдні і сході України.

Вважаю, що держава могла б стимулювати створення таких українських культурних центрів, зокрема з вивчення української мови.

Дякую, пане голово.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую вам за ваше зауваження. Оскільки цю поправку враховано, ви пояснили її суть.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую (*Шум у залі*).

У нас уже відбулося обговорення поправки 148. Тепер поправка 149. Народний депутат Шуфрич наполягає. Будь ласка.

ШУФРИЧ Н.І. Шановні колеги, ви знаєте, мене обурює порушення Регламенту і створення підстав для скасування такого закону у зв'язку з неконституційністю процедури його прийняття.

Наголошую, що поправки 143, 144, 146, 147, 148 не було поставлено для підтвердження. У частині третій статті 120 Регламенту Верховної Ради України говориться: «За наполяганням народних депутатів може бути проведено обговорення врахованої головним комітетом пропозиції, поправки з наступним голосуванням...». Ми принципово наполягаємо поставити на голосування для підтвердження нашу поправку і вимагаємо діяти за Конституцією і за Регламентом Верховної Ради України. Вважаю, що зараз ми є свідками грубого порушення Регламенту при прийнятті цього законопроекту.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.
Прошу, голову комітету.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Пане Несторе, ви щойно самі прочитали, що обговорення не обов'язково має бути, а може бути, і після обговорення може бути голосування. Отже, давайте поставимо на голосування, попросимо зал проголосувати, чи хоче він це обговорювати за вашою пропозицією. Якщо ні – рухаємося далі, немає проблем. Я вам читаю Регламент (*Шум у залі*).

Несторе, ви голос зірвете! Вас там, за поребриком, не оцінять, що ви голос зриваєте. У Регламенті ж чітко написано: «За наполяганням народних депутатів може бути проведено обговорення...».

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Шановні народні депутати! (*Шум у залі*). Дякую, шановний пане голову комітету.

Народний депутате Шуфрич, ви наполягаєте на голосуванні поправки 149? (*Шум у залі*).

Автор поправки 149 – Шуфрич.

Прошу голосувати.

«За» – 20.

Рішення не прийнято.

Поправка 150. Народний депутат Шуфрич. Прошу.

ШУФРИЧ Н.І. Дякую. Я прошу звернути увагу на наше принципове ставлення до Регламенту. Навіть власну поправку, яку було враховано, я щойно наполягав поставити для підтвердження. Я хотів би, щоб таке саме ставлення було до всіх поправок, підтвердження яких вимагають народні депутати України.

А зараз щодо путінського таргана. Дуня Міятович, яка наполягає призупинити розгляд цього законопроекту і продовжити після президентських виборів, згідно з логікою пана Миколи, мабуть, і є цим путінським тарганом. То я вам скажу, що некоректно, по-перше, жінку, по-друге, Комісара з прав людини Євросоюзу порівнювати з тарганом, а тим паче путінським. Ви маєте вибачитися перед європейською і Єврокомісією зокрема.

Дякую за увагу.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Пане Несторе, Дуня Міятович не працює в Євросоюзі, вона працює в іншій організації. Прочитайте, хто вона і що вона вимагала.

Давайте рухатися за Регламентом. Між іншим, я голосував за підтвердження вашої поправки, яку ставили на голосування, бо її було враховано. Ви виявили один з небагатьох разів державницьку позицію, а потім самі від неї відмовляєтеся. Давайте разом працювати, приймемо закон, подякуємо один одному. А Дуні Міятович нехай дякують ті, які їй платять, і все.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Наступна відхилена поправка 152. Народний депутат Шуфрич. Будь ласка.

ШУФРИЧ Н.І. Пане Миколо, ви, мабуть, втомилися. Я вже декілька разів згадував позицію пані Міятович як Комісара з прав людини. І є в цілому позиція Європарламенту, який пропонує дуже уважно поставитися до цього законопроекту. Крім того, була рекомендація розглянути цей законопроект після вивчення його Венеціанською комісією. Цього не було зроблено, і зараз ми розглядаємо законопроект виключно з пропагандистських цілей, враховуючи президентську виборчу кампанію. Нічого доброго з такого закону, на жаль,

не буде, і це вже зрозуміло. Він приймається з грубим порушенням чинного Регламенту і Конституції. Ми вважаємо, що в цих умовах говорити про прозорість і об'єктивність буде неможливо.

А нашу поправку я прошу поставити на голосування.
Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Ви будете коментувати поправку 152? Будь ласка.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Отже, поправка 152. Колеги, ще раз поясню, щоб усі розуміли логіку Регламенту: якщо поправку відхилено, вона розглядається обов'язково за ініціативою, якщо поправку враховано, може бути ініційоване обговорення і лише з наступним після цього голосуванням. Це чітка норма Регламенту, яка не обговорюється.

Тепер щодо поправки 152. Це проект Закону «Про забезпечення функціонування української мови як державної». Встановлювати в законі про державну мову перелік мов національних меншин було б щонайменше дивно, тим більше що цей перелік визначений законом про ратифікацію Європейської хартії регіональних мов або мов меншин і, очевидно, має стати частиною закону щодо застосування мов корінних народів, національних меншин, про який ідеться в статті 2 цього законопроекту, прийняття якого, як ви знаєте, ми ініціюємо.

Дякую, пане Несторе.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Прошу народних депутатів голосувати.

«За» – 18.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 153. Пане голово комітету, не наполягаєте?

Наступна поправка 154. Народний депутат Рибчинський. Прошу.

РИБЧИНСЬКИЙ Є.Ю., *заступник голови Комітету Верховної Ради України у справах ветеранів та осіб з інвалідністю (одномандатний виборчий округ № 211, м. Київ, партія «Блок Петра Порошенка»)*. Панове, у законопроекті вжито термін «Національна комісія зі стандартів державної мови». Такої комісії наразі не існує. Чи буде

вона створена, невідомо. За які кошти вона створюватиметься, теж невідомо. Тому я пропоную у тексті законопроекту слова «Національна комісія зі стандартів державної мови» у відповідних відмінках замінити в усіх статтях та розділах словами «Інститут української мови Національної академії наук України» у відповідних відмінках.

Дякую.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Пане Євгене, ми вчора обговорювали цю поправку. Цим законопроектом пропонується створити центральний орган виконавчої влади, тому Національна комісія зі стандартів державної мови точно буде створена як центральний орган виконавчої влади. Ще раз повторюю, ми вчора дуже довго про це говорили, тому не хотів би затягувати обговорення.

Інститут, як я вже сказав, не може займатися встановленням стандартів, тому що ці стандарти уряд має потім імплементувати. Рішення інституту не може мати обов'язкового характеру на рівні з рішенням органів державної влади. Відтак стандарти української мови можуть встановлюватися лише державним органом. За таких обставин комітет вирішив, що цим буде займатися комісія зі статусом ЦОВВ. Але комісія прийматиме ці рішення на підставі висновків і рекомендацій інституту, ми про це говорили. Тобто норми про інститут є в цьому законопроекті. Він готуватиме рішення, висновки і рекомендації, які є основою для прийняття рішень комісією.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Ви наполягаєте? Прошу голосувати.

«За» – 29.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 155. Народний депутат Шуфрич. Прошу.

ШУФРИЧ Н.І. По-перше, Комісар Ради Європи з прав людини пані Дуня Міятович наполягала на тому, щоб цей законопроект не розглядався в період виборчої кампанії. По-друге, вона рекомендує розглянути його разом із нормами, які забезпечили б можливість використання інших мов, крім української. На жаль, її не було почуто.

Наша поправка 155 кореспондується з баченням Комісара Ради Європи з питань прав людини і звучить так: «До кожної мови, визначеної в частині першій цієї статті, застосовуються заходи, спрямовані

на використання регіональних мов або мов меншин, що передбачені у цьому Законі, за умови, якщо кількість осіб – носіїв регіональної мови, що проживають на території, на якій поширена ця мова, становить 10 відсотків і більше чисельності її населення».

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Ви будете коментувати чи просто ставимо на голосування? (*Шум у залі*). Нічого, закінчите під час розгляду наступної поправки. Дякую.

Голосуємо? (*Шум у залі*). Прошу голосувати.

«За» – 14.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 156. Народний депутат Мусій. Прошу.

МУСІЙ О.С. Шановні колеги, а особливо шановний доповідачу! Я прошу дати мені хвилину починаючи з того часу, коли голова комітету слухатиме народних депутатів, а не проводитиме кулуарні перемовини.

Шановний голово комітету, прошу пояснити ще раз, чи відповідає Закону «Про центральні органи виконавчої влади» повноваження Верховної Ради створити спеціальний ЦОВВ – Національну комісію, чи достатньо буде, якщо ми визначимо, що це прерогатива Кабінету Міністрів? Адже відомо, що Кабінет Міністрів своїми внутрішніми розпорядженнями створює центральні органи виконавчої влади. Навіщо ми зараз перебираємо повноваження Кабінету Міністрів України, якщо є чинний Закон «Про центральні органи виконавчої влади», за яким Кабінету Міністрів дозволено створювати відповідні ЦОВВ? Поясніть, чи тут немає реально юридичних суперечностей і чи це не буде підставою для незрозумілого статусу цієї комісії?

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую, колего Мусій. Хочу вам сказати, що ми як Верховна Рада нічого не створюємо. Ми зобов'язуємо Кабінет Міністрів створити цей орган, а Кабінет Міністрів буде його створювати і діяти в межах повноважень, визначених законом. Тому я жодних суперечностей тут не бачу.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Ви наполягаєте на голосуванні? Так. Прошу голосувати.

«За» – 20.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 157. Народний депутат Бойко. Прошу.

БОЙКО О.П., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань державного будівництва, регіональної політики та місцевого самоврядування (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Народний фронт»). Шановні колеги, у поправці 157 пропонується частину другу статті 5 викласти в такій редакції: «Рівень володіння державною мовою, необхідний для набуття громадянства України, визначає центральний орган виконавчої влади у сфері освіти та науки». У першому читанні такі повноваження були в Національній комісії зі стандартів державної мови.

Хочу зазначити, що частиною третьою статті 48 Закону України «Про освіту» визначено, що порядок, види та форми проведення моніторингу якості освіти затверджує ЦОВВ у сфері освіти та науки, тобто Міністерство освіти і науки. Згідно з частиною першою статті 64 цього закону такі повноваження у ЦОВВ є.

Миколо Леонідовичу, я хотіла б почути думку комітету.

Прошу поставити цю поправку на голосування.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую, шановна колего Бойко. Рівень володіння державною мовою повинен визначати спеціальний орган, для якого визначення цього рівня буде одним з основних завдань. Міністерство освіти і науки безпосередньо не може цим займатися, оскільки в нього трохи інші функції, але цим законопроектом передбачено створення Національної комісії, яка, будучи центральним органом виконавчої влади, перебуває у підпорядкуванні Міністерства освіти і науки. Тобто це орган, який знаходиться у підпорядкуванні Міністерства освіти і науки, фактично це сфера впливу даного міністерства.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Ви наполягаєте на голосуванні? Прошу голосувати.

«За» – 28.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 159. Народний депутат Писаренко. Прошу.

ПИСАРЕНКО В.В. Дякую (*Шум у залі*).

ГОЛОВУЮЧА. Поправку 158 враховано. Автор не наполягає (*Шум у залі*).

Поправка 159. Прошу.

ПИСАРЕНКО В.В. Дякую. Надзвичайно важливе питання, яке потрібно обговорити, стосовно іспитів на рівень володіння державною мовою. Велика кількість питань у цьому законопроекті свідчить, що хтось хоче надто швидко рухатися. Але ми забуваємо, що на сьогодні багатомільйонне населення України дуже різне від заходу до сходу, і якщо ми визначимо в законі вимоги про рівні володіння мовою (не просто – знаєш чи не знаєш українську мову) і передамо це в руки чиновників, бюрократів, то невідомо якого рівня вони будуть і до якої думки схилитимуться щодо мови.

Тому на сьогодні ми не можемо ставити українців у залежність від чиновників. На мій погляд, нам потрібно поки що відмовитися від того, щоб визначати рівні володіння мовою, а лише говорити про те, чи знає людина...

Веде засідання Перший заступник Голови Верховної Ради України **ГЕРАЩЕНКО І.В.**

ГОЛОВУЮЧА. Коментар голови комітету. Будь ласка.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Насамперед рівні володіння мовою, які пропонується встановити в цьому законопроекті, повністю дублюють вимоги Європейської комісії, точно такі самі рівні володіння є в усіх європейських країнах. Частиною третьою статті 5 визначається, що порядок складання іспиту на рівень володіння встановлюється Кабінетом Міністрів. У випадку вилучення цієї норми реалізація важливої

частини закону може бути заблокована, оскільки без здачі іспиту не можна буде ані обіймати високі посади на державній службі, ані отримати громадянство, ані зареєструватися кандидатом на пост Президента, як вимагає Конституція, тому ми відхилили цю норму.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Будь ласка, голосуємо за поправку 159 народного депутата Писаренка.

«За» – 20.

Поправку відхилено.

Наступна поправка 160. Народний депутат Німченко. Будь ласка.

НІМЧЕНКО В.І. «Опозиційна платформа – За життя». Шановні колеги, прозвучала ініціатива виключити частину третьої статті 5. Дійсно, її треба виключити. Але оскільки доповідач говорив про те, що взагалі немає поняття «право на мову», то я хотів би сказати, що право на мову – це абсолютне природне право людини, невід’ємна частина особистості, і правове чи нормотворче втручання у функції людини щодо реалізації свого природного права має бути дуже коректним у праворозумінні. Не можна допускати того, що зараз пропонується в цьому законопроекті. Ми ставимо на кін питання розколу нації. Що тут незрозуміло? У нас є українська нація – читайте статтю 11. Як можна в одному законі про державну мову...

ГОЛОВУЮЧА. Завершуйте, 15 секунд.

НІМЧЕНКО В.І. ...врегулювати питання щодо державної мови – і цим же законом викорінювати інші мови, які є в Україні? Адже це мільйони громадян, серед них російськомовні та ті, які розмовляють іншими мовами. Прочитайте, що ми прийняли...

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Будь ласка, коментар Княжицького.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую. Поправку відхилено, оскільки це буде закон про державну мову, яким визначатимуться виключно правила її застосування, а питання щодо регіональних мов, як пропонує колега Німченко, не є предметом регулювання такого закону.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Прошу визначатися щодо поправки 160.

«За» – 14.

Поправку відхилено.

Наступна поправка 161. Слово надається Німченку. Будь ласка.

НІМЧЕНКО В.І. «Опозиційна платформа – За життя». Щодо доповнень, які нами пропонуються, я хочу дещо нагадати. 1 грудня 1991 року відбувся референдум, на якому українська нація висловилася за свою незалежність. Це не лише свято, ми тоді визначили статус своєї нації, до якої входили близько 40 відсотків людей, які говорили іншими мовами, не лише українською. Тоді ми бачили, що це, дійсно, правильно. А сьогодні, розглядаючи це питання, забули про цих людей. Тому ми й пропонуємо доповнити законопроект нормою, щоб через референдум весь народ реалізував своє право управляти державними справами...

ГОЛОВУЮЧА. Додайте 30 секунд.

НІМЧЕНКО В.І. Російськомовні – також громадяни України. Чому Європа висловлює нам свої рекомендації, зокрема Венеціанська комісія каже, що те, що ви робите, це дискримінація? А ви топчете, із-за халяви витягли цей законопроект і хочете прийняти.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Коментар голови комітету. Будь ласка.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую. Це законопроект про державну мову, а не про правила застосування регіональних мов. Ви можете

подати законопроект про правила застосування регіональних мов, я не буду за нього голосувати, а за цей буду.

Поправку відхилено.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Прошу визначатися щодо поправки 161, шановні колеги.

«За» – 11.

Поправку відхилено.

Поправка 162. Будь ласка, увімкніть мікрофон автора пані Бойко.

БОЙКО О.П. У поправці 162 пропонується частину третю статті 5 викласти в такій редакції: «Складання іспиту на рівень володіння державною мовою, необхідний для набуття громадянства України, здійснюється у порядку, визначеному центральним органом виконавчої влади у сфері освіти та науки». Я не наполягатиму на підтвердженні цієї поправки, тому що її враховано частково, і комітет пропонує норму «встановленому Кабінетом Міністрів України». Можна з цим погодитися.

Натомість хочу все-таки висловити свою позицію щодо попередньої поправки. Я не поділяю думки про те, що треба створювати окремий ЦОВВ у зв'язку з тим, що це не узгоджується з концепцією реформи державного управління в частині оптимізації функцій ЦОВВ. Можливо, при підготовці наступних наших кроків, технічного і юридичного опрацювання таку думку буде враховано, і прошу її врахувати. Але цю поправку не наполягаю ставити для підтвердження.

Дякую.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую.

Веде засідання Голова Верховної Ради України

ПАРУБІЙ А.В.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Отже, переходимо до наступних поправок.

Поправка 163.

Поправка 164.

Поправка 165.

Німченко щодо поправки 164. Будь ласка.

НІМЧЕНКО В.І. Шановні колеги, чому внесено цю пропозицію щодо документів, що посвідчують особу громадянина України?

По-перше, хочу звернутися до доповідача з тим, що не треба плутати ідентичність і самоідентифікацію, на що ви посилаєтесь у своєму законопроекті. Тому ми пропонуємо і наголошуємо, виходячи з того, що тут вперше з'являються інші мови, що ви нічого не виписуєте і нічого не регулюєте. Ну, як можна? Це недопустимо!

По-друге, якщо ви вже сказали, що є мовна етносамоідентифікація, то вона має бути в цьому документі завершена.

До того ж не лише наша «Опозиційна платформа – За життя» веде про це мову, тому...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Додайте 30 секунд.

НІМЧЕНКО В.І. Тому ми просимо врахувати зазначені доповнення і зміни.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка, пане Миколо.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Поправка стосується того, щоб не можна було видавати паспорти, де є записи, наприклад, англійською мовою. Але якщо це стосується міжнародних договорів, то такі документи дублюються українською та англійською мовами. Тому комітет відхилив цю поправку.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Ставлю на голосування поправку 164, комітет її відхилив. Хто її підтримує, прошу голосувати.

«За» – 11.

Рішення не прийнято.

Поправка 165.

Поправка 167.

Поправка 168.

Поправка 169.

Поправка 165. Її враховано редакційно. Папієв. Будь ласка.

ПАПІЄВ М.М., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань Регламенту та організації роботи Верховної Ради України (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Опозиційний блок»). Дякую. Шановний пане Голово! Шановні народні депутати України! Я прошу поставити на голосування для підтвердження поправки 165, 166, 167, 168, 172, 175, 176, 181, 183, 187, 188, 189, 190, 191, 193, 194, 195 і 196 з порівняльної таблиці до проекту Закону «Про забезпечення функціонування української мови як державної» і передаю відповідну письмову заяву Голові Верховної Ради України.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Будь ласка, пане Миколо.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Шановний пане Голово, як я вже пояснював, у Регламенті визначено: «За наполяганням народних депутатів може (але не обов'язково) бути проведено обговорення врахованої головним комітетом пропозиції, поправки з наступним голосуванням щодо її прийняття, виключення в цілому чи її частини». Тобто немає в Регламенті такої норми. Колега Папієв може ініціювати обговорення. Якщо зал за це проголосує, ми можемо обговорити ту чи іншу поправку, це пряма норма Регламенту.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги, увага! Я не можу всі ці поправки запам'ятати. Тому я ставлю на голосування поправку 165. Потім ви дасте мені список, і ми будемо говорити про це вже після перерви (*Шум у залі*).

Отже, ставлю на голосування для підтвердження поправку 165, як вимагав Папієв. Потім ми продовжимо дискусію, бо в нас ще є заява від двох фракцій на виступ.

Ставлю на голосування для підтвердження поправку 165, яку враховано редакційно. Хто за те, щоб врахувати її повністю, прошу проголосувати.

«За» – 79.

Рішення не прийнято.

Таким чином, колеги...

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Поправку Брензовича не прийнято зовсім.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Пане Миколо, ми подискутуємо під час перерви.

Зараз я хочу оголосити, що отримав заяву про перерву від двох фракцій – «Блок Петра Порошенка» і «Народний фронт», яку вони готові замінити на виступ.

Запрошую до слова Володимира Ар'єва, 3 хвилини. Будь ласка.

Пане Миколо, о 12 годині 30 хвилин ми повернемося до обговорення.

Будь ласка, пане Володимире.

АР'ЄВ В.І., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України у закордонних справах (одномандатний виборчий округ № 218, м. Київ, партія «Блок Петра Порошенка»). Шановні колеги! Через вибори, скандали ми опинилися в такому собі коконі і зовсім не помітили тектонічних процесів, які сьогодні відбуваються в цивілізованому світі. Ці тектонічні процеси стосуються кардинальної зміни у ставленні, зокрема Європи, до Російської Федерації. Вчора Європарламент понад 400 голосами ухвалив резолюцію, якою фактично змінюється ставлення до Російської Федерації як до партнера. Це, нарешті, сталося. Для цього треба було п'ять років роботи української влади на чолі з Президентом України, Міністерства закордонних справ, народних депутатів, які володіють англійською мовою і їздили до Брюсселя, до Страсбурга, працювали в Європарламенті, щоб переконувати, що з Росією дипломатичною мовою розмовляти більше не можна, тому що вона продовжує свою агресію.

Я зачитаю вам основні тези резолюції, яку ухвалив учора Європейський парламент. У резолюції наголошується, що необхідно переглянути угоду ЄС з Російською Федерацією про партнерство та співпрацю і нарешті викреслити ставлення до Росії як до стратегічного партнера. Чітко вказано, що санкції проти Росії мають бути продовжені, допоки Росія продовжує свою агресію, засуджено російську

кампанію з дезінформації. Нарешті в Європі відчули те, що ми відчували з 2014 року, зрозуміли, що сталося з їхнім інформаційним простором і як підривають сьогодні європейську єдність. У резолюції засуджено загрози сусідам, як Україні, так і в Балтійському регіоні, регіоні Чорного і Середземного морів. Фактично знову поставлено під питання необхідність будівництва «Північного потоку-2», який названо загрозою енергетичній безпеці Європи.

Я вважаю, що нарешті це розуміння відбулося, після того як ми своєю активною роботою в трикутнику – Президент, уряд і парламент – змогли на зовнішній арені переконати наших колег. Особливо важливо, що це сталося на фоні голосування за відповідні законопроекти у Конгресі Сполучених Штатів Америки, у яких було дано 180 днів на дослідження статків Путіна і 90 днів на...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Додайте 30 секунд, будь ласка.

АР'ЄВ В.І. ...на те, щоб поінформувати американських законодавців щодо російської агресії. Тим більше що зараз спецслужби по всьому світу надають інформацію про те, що Путін нападе. Це не жарт, а реальність.

Тож нам треба об'єднатися і протистояти російській агресії, адже Україна зараз на вістрі, і це найголовніша небезпека. Ми повинні розуміти, що завдання всього українського суспільства – вистояти...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Колеги, повідомляю, що до мене надійшов лист від народного депутата Папієва. Хочу сказати, що тут багато поправок до поправки 165, ми до них повертатися не будемо (*Шум у залі*). Кожну поправку і я, і Ірина Геращенко оголошували з президії. Ми не будемо повертатися і стрибати по всьому законопроекту. Я не дозволю, щоб таким чином зривали розгляд. Головуючий оголошує кожну поправку. Після поправки 165 будемо ставити на голосування. Поправки до поправки 165 ставитися на голосування не будуть. Ми кожну поправку називали, коли вони розглядалися. Дякую.

Зараз я оголошую перерву на 30 хвилин. О 12 годині 30 хвилин прошу всіх прийти до залу, зокрема і голову комітету, для продовження нашої роботи.

(Після перерви)

ГОЛОВУЮЧИЙ. Час, відведений для перерви, вичерпано. Я прошу всіх заходити до залу. Авторів поправок прошу підготуватися і голову комітету прошу зайняти місце на трибуні.

Колеги, хочу вам повідомити для того, щоб не було жодних страхів і непорозумінь. Справді, кожен народний депутат має право наполягати поставити на голосування для підтвердження будь-яку поправку, яку було враховано комітетом. Це пряма норма Регламенту. Але, окрім того, хочу нагадати практику розгляду нами масштабних законопроектів: чи антикорупційного, чи медичної реформи, чи освітньої реформи. Після розгляду всіх поправок комітет проведе засідання і повідомить Верховній Раді України, які з поправок принципово критично важливі, щоб закон був цілісний і міг повноцінно працювати. Потім ми (і це за законом, і за нашою практикою) зможемо до тих поправок повернутися і їх підтвердити, коли комітет проведе необхідну роботу.

Тому кажу і телеглядачам, які нас дивляться та вболівають за мову, і народним депутатам: не треба цього остерігатися, це звичайна, закономірна робота. Перед прийняттям законопроекту в цілому комітет запропонує повернутися до поправок, які протягом обговорення ставилися для підтвердження, і ми зможемо до них повернутися. Це перше повідомлення.

Друге. Я пропоную далі йти в тій самій послідовності, як і до цього, тобто ваші поправки ми будемо ставити, але по ходу проходження їх. Зрозуміло? Тобто всі поправки будуть ставитися. Ви щодо будь-якої з них зможете взяти слово.

Поправка 166. Слово надається народному депутату Папієву. Будь ласка.

ПАПІЄВ М.М. Дякую. Шановні колеги народні депутати України, шановні телеглядачі, які спостерігають за тим, що відбувається у Верховній Раді України. Мені дуже хотілося б, щоб Голова Верховної Ради України, коли говорив про практику прийняття законопроектів, усе-таки якось «напрягся» і посилався на норми Регламенту Верховної Ради України, називав, яка це стаття. Бо ваша практика призводить до того, що є вже два рішення Конституційного Суду,

якими скасовано закони і визнано їх норми неконституційними у зв'язку із порушенням процедури прийняття.

На сьогодні я як народний депутат України хочу скористатися своїм конституційним правом законодавчої ініціативи і відповідно до частини третьої статті 120 наполягаю на обговоренні та голосуванні для підтвердження тих статей, які за нумерацією відповідають порівняльній таблиці проекту закону, який ми розглядаємо у другому читанні. Прошу ставити їх на голосування...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Додайте 30 секунд, будь ласка.

ПАШЄВ М.М. Ще одне прохання і до головуючого, і до голови комітету, який зараз на трибуні. Ніхто не має права дозволяти собі трактувати закон, ви – не Конституційний Суд. Нехай Конституційний Суд трактує закон. Ви можете вкладати свої думки або практику, а я вкладаю свої, і давайте, кожен із нас буде наполягати на своїй правді.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Я у відповідь також звертаюся з проханням. У вас сьогодні вже якась традиція вживати слова «поняття», «напрягаться». Ви, будь ласка, свою кримінальну лексику, яка була вам завжди притаманна, зберігайте для своїх середовищ, де ви проводите час.

Я дуже вас прошу коректно висловлюватися. До вас я звертаюся дуже коректно: вибачте, прошу. То і ви, коли звертаєтеся до Голови Верховної Ради, будь ласка, коректно поведіться і коректно звертайтеся. Це перше.

Друге. Я цілковито підтвердив на початку, що щодо кожної поправки, яку ви маєте намір поставити для підтвердження, вам буде надано слово і її буде поставлено на голосування. Я розумію небезпеку і пам'ятаю, чому був скасований закон Колесніченка – Ківалова. Власне, тому що члени Партії регіонів, яку ви всі представляєте, тотально порушували Регламент та ще й з бойовиками калічили опозицію. Тому ми йдемо по кожній поправці.

Як Голова Верховної Ради я забезпечую право кожного депутата озвучити кожну поправку. Ми не підемо на жодне порушення для

того, щоб забезпечити розгляд згідно з чинним Регламентом. Навіть розуміючи, що це форма затягування часу, кожному буде надано слово, кожне голосування буде проведено. У відповідь я вас закликаю поводитися коректно й гідно.

Поправка 166. Пане Миколо, будете коментувати? Будь ласка.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Ні. Ви маєте на увазі пропозицію поставити поправку 166 на голосування для підтвердження?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Так.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Я не бачу сенсу затягувати розгляд законопроекту, лише коротко скажу колезі, що Конституційний Суд уже три роки не тлумачить закони, оскільки ці повноваження в нього забрали. Тлумачити закон може хто завгодно, а Конституційний Суд тлумачить Конституцію.

Дякую.

Веде засідання Перший заступник Голови Верховної Ради України **ГЕРАЩЕНКО І.В.**

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Ще раз прошу, щоб ми йшли за поправками без ремарок один до одного.

Ставлю на голосування для підтвердження на вимогу народного депутата Папієва поправку 166. Нагадую, що комітет врахував її редакційно. Я ставлю в повному обсязі.

«За» – 36.

Колеги, перед тим як ми перейдемо до обговорення наступної поправки на вимогу народного депутата Папієва і поставимо її для підтвердження, я хочу ще наголосити на одній дуже важливій нормі Регламенту. Шановний пане Папієв, думаю, ви не будете з цим сперечатися. Частиною першою статті 120 щодо підготовки законопроекту до другого читання визначено, що обговорення кожної статті відбувається в порядку її нумерації в запропонованій головним комітетом редакції.

Зараз ми йдемо за порядком нумерації. Якщо ви захочете повернутися до якоїсь попередньої поправки, на це потрібно 226 голосів. Тому рухаємося далі, а я уважно слідкую, щоб не було пропущених поправок.

Поправка 167. Слово надається шановному колезі пану Папієву. Будь ласка.

ПАПІЄВ М.М. Дякую, шановна Ірино Володимирівно. Я вдячний вам, бо ви у президії єдина головуюча, яка дотримується норм Регламенту та законів України. Ви не коментуєте виступів народних депутатів, як дозволяє собі Голова Верховної Ради України на порушення Регламенту.

Але зараз ми говоримо про таке. Я представляю Чернівецьку область, Буковину, багатонаціональний край. Сьогодні під час прийняття законопроекту нам необхідно врахувати конституційні права та європейські норми стосовно багатонаціональних громад України.

Шановні колеги, я прошу поставити для підтвердження поправку 167 і проголосувати.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Будь ласка, коментар голови комітету. Коментаря не буде. Я все-таки прокоментую.

У поправці 167 пропонується частину другу статті 6 законопроекту викласти в такій редакції: «Громадяни України, які за своїм етнічним походженням не є українцями і рідна мова яких відмінна від української, записують своє ім'я та прізвище відповідно до правил українського правопису». Саме цього стосувалася ця поправка. Я дуже прошу під час обговорення поправок, на чому щойно наполягав народний депутат Папієв, говорити саме про тіло поправок.

Я змушена звернутися до вас, пане Папієв. Ви наполягаєте на голосуванні, тому що це насправді дуже правильна поправка стосовно того, що людина має записувати своє прізвище в транскрипції з української мови? Наполягаєте.

Колеги, за наполяганням народного депутата Папієва я ставлю на голосування у повному обсязі поправку 167, яку комітетом враховано редакційно.

«За» – 54.

Рухаємося далі.

Поправка 168 Подоляк. Народний депутат Папієв також наполягає поставити цю поправку для підтвердження.

Будь ласка, увімкніть мікрофон пана Папієва, а потім – автора поправки пані Подоляк.

ПАПІЄВ М.М. Дякую. Шановні колеги, ви знаєте, можуть бути різні підходи, зокрема громадяни України можуть записувати прізвище та ім'я відповідно і до національної традиції, і до українського правопису. Хотілося б, щоб усе-таки найпершим було право громадянина записувати своє ім'я та прізвище відповідно до його національної традиції, щоб ми з повагою ставилися до громадян України інших національностей.

Я прошу поставити поправку 168 для підтвердження.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Пані Подоляк, ви як автор поправки 168 будете брати слово? Тому що ми відповідно до Регламенту обговорюємо зараз цю поправку, яку пан Папієв вимагає поставити для підтвердження.

Голова комітету. Будь ласка.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую. Колеги, цю поправку було враховано. Оскільки питання мови не є етнічним питанням, тому право застосовувати особливі правила написання дозволено всім громадянам України незалежно від етнічного походження, якщо вони вважають рідною іншу мову, не українську. Колега з «Опозиційного блоку», який пропонує поставити цю поправку для підтвердження, і далі пропонує ділити громадян за етнічним походженням.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Прожу визначатися щодо поправки 168.

Усі бажаючі не можуть обговорювати. Пані Ірина мала право взяти слово як автор.

«За» – 46.

Поправку відхилено.

Поправка 169 народного депутата Німченка. Після того перейдемо до поправок, вказаних у письмовому зверненні народного депутата Папієва. Просто рухаємося відповідно до частини першої статті 120 за порядком, запропонованим головним комітетом.

Поправка 169. Народний депутат Німченко. Будь ласка.

НІМЧЕНКО В.І. «Опозиційна платформа – За життя». Шановні колеги, ви тільки вдумайтеся, у законопроекті пропонується норма «за своїм етнічним походженням не є українцями». Звертаю увагу, що в Конституції України немає терміна «українці», а є термін «громадяни України».

Далі пропонується таке: «і рідна мова яких відмінна від української». Що це? Це вже проходили в 1933 році минулого століття! Я хочу, щоб ви це запам'ятали! Що це за термін «відмінна від української»? Як така норма може прийматися з точки зору природного права? Вона не має права на існування, не вписується ні в які рамки. Це перше.

Друге. Ми пропонуємо цивілізований підхід для вирішення цього питання відповідно до практики...

ГОЛОВУЮЧА. Будь ласка, додайте 30 секунд, щоб завершити.

НІМЧЕНКО В.І. ...були за своєю етноідентичністю, мали необхідні документи для своєї самоідентифікації.

ГОЛОВУЮЧА. Коментар голови комітету щодо цієї поправки. Будь ласка.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую. Найперше, пані головуюча, Німченко знову повернувся до попередньої поправки, за яку вже голосували, хоча мав обговорювати наступну. Оскільки він її торкнувся, хочу сказати, що колеги Подоляк, Семенуха й Острікова пропонували виключити із законопроекту норму «які за своїм етнічним походженням не є українцями». Комітет це підтримав, тому що ми не ділимо

українців за етнічним походженням. Натомість «Опозиційний блок», повертаючись до традицій фашистської Німеччини, знову пропонує ділити громадян за етнічним походженням. Ми всі категорично проти цього (*Оплески*).

Зараз, на жаль, не було голосів у залі, і за наполяганням «Опозиційного блоку» знову почали ділити українців за етнічним походженням. Сподіваюся, потім ми це виправимо.

Поправку 169, щодо якої мав виступати пан Німченко, було відхилено, оскільки вона стосується регіональних мов, а це законопроект про державну мову. Тому прошу її не підтримувати.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Шановні колеги, хочу, щоб ми все-таки рухалися за поправками. Під час дискусії ніхто не сказав, про що йшлося в поправці 169. А йшлося про поширення дії частини першої статті 6 на офіційні документи, а саме: документ про освіту, трудову книжку, військовий квиток. Я зараз поставлю цю поправку на голосування, але дуже прошу, щоб автори йшли за текстом поправок.

Прошу визначатися (*Шум у залі*).

Я бачила вашу руку. Ми рухаємося далі, і потім у вас буде можливість виступити.

«За» – 15.

Поправку відхилено.

Поправка 170. Народний депутат Писаренко. Будь ласка.

ПИСАРЕНКО В.В. У поправці 170 я пропоную доповнити законопроект новою статтею 6¹ «Мови національних меншин в Україні» такого змісту: «Відповідно до Закону України «Про ратифікацію Європейської хартії регіональних мов або мов меншин» мовами національних меншин в Україні є: білоруська, болгарська, гагаузька, грецька, ідиш, кримськотатарська, молдавська, німецька, польська, російська, румунська, словацька та угорська мови». Тому, щоб вирішити це питання раз і назавжди, нам потрібно визначити і продублювати це в законі про мову, адже спекуляцій на цю тему буде дуже багато.

Мене в Харкові люди дуже часто запитують, де і як їм застосувати чи не застосувати мову в нормальному житті. Я хочу сказати, що парламент зараз повинен дати людям сигнал, що наш...

ГОЛОВУЮЧА. Будь ласка, додайте 30 секунд, щоб завершити.

ПИСАРЕНКО В.В. Цією статтею ми дамо людям сигнал, що наші міжнародні зобов'язання щодо регіональних мов і мов національних меншин ми виконуємо, і не буде такого, що люди, які розмовляють російською, угорською, польською, німецькою чи словацькою мовами і використовують їх на території України, будуть якимось чином обмежені.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Коментар голови комітету. Будь ласка.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую. Такий сигнал дано в цьому законопроекті статтею 2, у якій говориться, що «дія цього Закону не поширюється на сферу приватного спілкування», тому люди в Харкові можуть говорити будь-якою мовою.

Щодо статті, про яку ви говорите, то найперше хочу сказати, що Закон «Про ратифікацію Європейської хартії регіональних мов або мов меншин» уже чинний, тобто в ньому це визначено. А дублювати його треба не в цьому законопроекті, а в законі щодо застосування мов корінних народів і національних меншин, проект якого відповідно до такого закону має бути поданий Кабінетом Міністрів.

Хочу також сказати, що мені зробили зауваження з приводу того, що деякі народні депутати, які виступають, належать не до «Опозиційного блоку», а до «Опозиційної платформи – За життя». Ну, це має значення.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Дорогі мої, усе-таки немає значення, хто до якої платформи належить, коли ми обговорюємо поправки. Але зараз ми голосуємо за поправку 170... *(Шум у залі)*.

Ні, я не думаю, що пан Княжицький вас рекламує. Ми так далеко сьогодні ще не заходили, але в рамках роботи над нашим законопроектом прошу визначитися щодо поправки 170. Нагадую, комітет її відхилив.

«За» – 10.

Поправку відхилено.

Наступна поправка 171. Народний депутат Німченко. Будь ласка.

НІМЧЕНКО В.І. Шановні колеги, я вам скажу, що цей законопроект не має меж. Ми пропонуємо взагалі виключити частину третю статті 6. Подивіться, яке смислове навантаження вона несе щодо запису в паспорті для виїзду за кордон. Та це не законодавча справа. Ви подивіться положення про паспортизацію – там усе є, зокрема про видачу віз там усе виписано. Про що ми тут пишемо? Це, по суті, не законопроект, а інструкція. Я хотів би звернути на це увагу.

Просимо підтримати нашу пропозицію про те, щоб частину третю статті 6 законопроекту виключити, оскільки вона, по суті, засмітить, цей проект закону, якщо він має право на існування.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Коментар голови комітету. Будь ласка.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Комітет відхилив цю поправку, бо мова йде про те, що англійською мовою в українських паспортах для виїзду за кордон, наприклад, у мене, мають записати «Микола», а не «Николай». Саме про це дана норма. Тому комітет її відхилив. Прошу не підтримувати.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Прошу визначитися.

«За» – 10.

Поправку не підтримано.

Наступна поправка 172 народного депутата Писаренка. Її враховано, але автор має право взяти слово.

Писаренко. Будь ласка.

ПИСАРЕНКО В.В. Я взяв слово лише з метою обговорення, без голосування. Хочу сказати, що достатньо жорстке формулювання щодо вимоги вільного володіння змінено на обов'язок, але, звичайно, нам треба дуже уважно підходити до категорій осіб, для яких буде встановлено законодавчий обов'язок знати мову.

Я ще раз хочу наголосити, що в подальшому механізм для нас ще не відомий. Ми розуміємо, що будуть якісь рівні володіння, які потрібно буде підтвердити. Ми не знаємо, як функціонуватиме ця система, і дуже добре було б якось напрацювати хоча б проектно, щоб громадяни розуміли, що для цих категорій осіб будуть встановлені певні вимоги і вони зможуть мати доступ до професії саме через такі критерії. Тоді в нас не буде проблем, про які зараз говорять мої колеги з різних фракцій.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Не наполягає на голосуванні шановний наш колега, тому що цю поправку було враховано комітетом.

Наступна поправка 173. Народний депутат Німченко.

НІМЧЕНКО В.І. Ми наголошуємо, що потрібно діяти виключно відповідно до норм Конституції України як норм прямої дії. З огляду на це ми пропонуємо, що взагалі не можна застосовувати норми про вільне володіння державною мовою. У наступній статті 7 законопроекту передбачається, хто повинен вільно володіти державною мовою. Але Конституція України не передбачає норм щодо вільного володіння державною мовою кандидатом на пост Президента чи Президентом. Там передбачена чітка норма – володіння. Це природне право, що тут незрозуміло? Як можна? Це перше.

Друге. Я хотів би все-таки запитати, яка місія тут представника виконавчої влади, Кабінету Міністрів? Який статус пана Кириленка? Хіба Регламент передбачає, щоб він був «язиком оригінала»...

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Додайте 30 секунд Німченку. Будь ласка.

НІМЧЕНКО В.І. ...функції, не пов'язані із законодавчим процесом, і він не має ніякого стосунку до цього. Я хотів би отримати пояснення з цього приводу.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Я хочу від імені Верховної Ради України подякувати уряду і зокрема віце-прем'єр-міністру пану Кириленку за те, що представники уряду присутні під час обговорення ключового законопроекту. Але було б добре, щоб тут ще були присутні більше депутатів кандидатів на пост Президента, лідерів фракцій, тому що ми обговорюємо ключовий законопроект.

Власне, весь час, зокрема і вашою фракцією, порушується питання неприсутності міністрів під час обговорення. Але коли вони присутні, так само погано. Це дуже правильно в парламентсько-президентській республіці, що міністри і віце-прем'єри беруть участь у розгляді ключового законопроекту, і це точно не заборонено.

Рухаємося далі. Роз'яснення голови комітету щодо поправки 173, яку ми обговорюємо.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Найперше термін «вільне володіння» нами виключено, але якщо поправка буде ставитися для підтвердження, то всі опозиційні блоки і фракції, зокрема «Опозиційна платформа – За життя» та інші, мають змогу його повернути.

Цю поправку відхилено, тому що у законопроекті чітко визначаються правила і дієва процедура засвідчення рівня володіння мовою за європейською моделлю. Тому пропонується поправку відхилити.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Ставлю на голосування цю поправку. Віце-прем'єр, якого згадували, вимагає хвилину після цього. Звичайно, ми йому її дамо.

Прошу визначатися щодо поправки 173.

«За» – 12.

Пан Німченко звертався до віце-прем'єра, і віце-прем'єр бажає відповісти пану Німченку на його запитання. Будь ласка, 1 хвилина.

КИРИЛЕНКО В.А., *віце-прем'єр-міністр України*. Моя присутність тут підтверджує єдність парламентської коаліції, Кабінету Міністрів України та Президента України у повазі до української мови як державної, чого, на жаль, не скажеш про різноманітних регіоналів, які зараз ховаються за іншими назвами і вже другий день поспіль намагаються активно дезінформувати український народ.

Але їм це не вдається, оскільки парламент діє від імені українського народу і має чіткий намір згідно з Регламентом і Конституцією, нічого не порушуючи на відміну від вас, прийняти закон, як передбачено Конституцією, програмою діяльності коаліції та програмою діяльності Кабінету Міністрів України.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую вам за роз'яснення, шановний колего. Рухаємося далі.

Поправка 174 пані Бойко (*Шум у залі*). Ні, я перепрошую, зараз пані Бойко має право на слово... (*Шум у залі*). Не було згадано прізвища... Послухайте, будь ласка! Було згадано Партію регіонів, але в нашому парламенті немає Партії регіонів (*Шум у залі*).

БОЙКО О.П. Шановні колеги, поправка 174 техніко-юридичного характеру. У ній пропонується назву розділу III викласти в такій редакції: «Розділ III. Вимога вільного володіння українською мовою як державною». Комітет пропонує назвати цей розділ «Обов'язок володіти державною мовою».

Прошу поставити для підтвердження, оскільки вважаю, що моя поправка більше відповідає змісту і назві Закону «Про забезпечення функціонування української мови як державної».

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Коментар голови комітету. Будь ласка.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую. Шановна колего, у зв'язку з тим, що поправку 172 колеги Писаренка було враховано, запропоноване у поправці уточнення «вільного володіння» комітетом відхилено, оскільки вільне володіння – це не рівень, а просто побутовий термін.

Але у законопроекті визначено кілька рівнів володіння, більшість з яких є рівнями вільного володіння.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Прошу голосувати щодо поправки 174.

«За» – 11.

Поправку відхилено.

Наступна поправка 175. Шановний пане Кишкар, була вимога народного депутата Папієва, і потім я вам надам слово. Це письмова вимога. Будь ласка.

ПАПІЄВ М.М. Дякую. Шановна пані головуюча, шановні колеги, ви знаєте, що мені хотілося б зрозуміти законні підстави Кабінету Міністрів втручатися в діяльність абсолютно самостійного органу, визначеного Конституцією України як єдиний законодавчий орган держави, – Верховної Ради України.

Хочу нагадати віце-прем'єр-міністру норми Конституції України про те, що Кабінет Міністрів підконтрольний і підзвітний Верховній Раді України. Прошу не заважати законотворчій роботі народних депутатів України і не втручатися в нашу діяльність, тому що це буде ще одним пунктом, коли ми будемо вносити конституційні подання щодо неконституційності норм такого закону, який принижує громадян України інших національностей. Це буде ще одна норма щодо порушення процедури розгляду та прийняття цього законопроекту.

Я порадив би віце-прем'єру більше опікуватися «Євробаченням», щоб Україна була представлена, і, може, очолити якийсь хор хлопчиків.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Шановні колеги, я ще раз хочу звернутися до всіх присутніх, що ми обговорюємо законопроект. Давайте не ображати один одного. Це перше.

Друге. Було звернення народного депутата Німченка до представника уряду. Я дякую уряду, який дав комплексну відповідь щодо єдності позиції коаліції та уряду стосовно обговорюваного законопроекту. Це була відповідь пану Німченку.

Від авторського колективу слово надається Рудику. Потім я вам надам слово, пане Німченко. Ну, я ж вас бачу і чую, ви думаєте, що так тихо говорите. Я чую вас навіть з усіх кулуарів.

Пан Рудик. Будь ласка. Потім будемо голосувати за поправку.

РУДИК С.Я., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (одномандатний виборчий округ № 198, Черкаська область, самовисуванець). Шановні колеги, врахована у законопроекті версія назви статті 7 звучить так: «Особи, які зобов'язані володіти державною мовою та застосовувати її під час виконання службових обов'язків».

Чи не здається вам, пане Миколо, що зобов'язання «вільно володіти державною мовою» звучить набагато краще, ніж просто якісь зобов'язання? Тому що ви розумієте, що зобов'язати нашого чиновника говорити мовою на свій розсуд може означати далекий від ідеалу Шевченка варіант.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Коментар голови комітету, оскільки ми за наполяганням пана Папієва обговорюємо поправку 175. Будь ласка.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Колего, тут роль не грає те, що мені здається. Є рішення комітету, яке приймалося на засіданні комітету, який ухвалив рішення, що «вільне володіння» – це побутовий термін, і ми запропонували використовувати точнішу шкалу рівнів володіння, засновану на стандартах Європейського Союзу, щоб чітко визначити, коли в житті, на роботі який рівень володіння потрібний. Детально про це поговорити ми зможемо пізніше, коли будемо розглядати відповідні поправки, які стосуються цього питання.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Шановні колеги, нагадую, поправку було враховано редакційно. Вимагають поставити її для підтвердження в повному обсязі.

Ставлю на голосування поправку для підтвердження в повному обсязі. Колеги, прошу підтримати (*Шум у залі*).

Ви не вимагаєте, це Папієв вимагає. Ви займаєте конструктивну позицію, я знаю, пане Осуховський. А народний депутат Папієв згідно з Регламентом вимагає все ставити для підтвердження.

«За» – 49.

Рухаємося далі (*Шум у залі*).

Ну, у нас все нечесно сьогодні, розумієте? Все, що зараз відбувається, це нечесно. Але для цього нам треба внести зміни до норм Регламенту, які зараз дозволяють знищити законопроект (*Шум у залі*).

Шановний пане Кишкар, згідно з Регламентом ми можемо обговорювати будь-яку поправку. Так? Першим з цим проханням до мене звернувся народний депутат Папієв. Я дуже уважно дивлюся в зал, щоб усі мали можливість отримати слово, але ми не можемо кожному депутату щодо однієї поправки надавати слово. Я не даю «оценочних» суджень депутатам, але ви мені дуже подобається, пане Кишкар, сто відсотків (*Шум у залі*).

Поправка 176. Будь ласка, пане Кишкар.

КИШКАР П.М. Я, власне, на продовження теми щодо того, щоб не ставити для підтвердження і з проханням до «Опоблоку» (Партії регіонів) дослухатися до здорового глузду. Я думаю, що в Чернівцях все-таки трохи більше здорового глузду, ніж в інших регіонах. Власне, поправка пані Шкрум, яку врахували, у якій пропонується чітко визначити назву статті 7 «Коло осіб, зобов'язаних володіти державною мовою», спрямована на те, щоб вказати ту категорію, від якої вимагається володіти українською мовою, і унеможливити дорікання, про які говорять, про непублічну сферу застосування, яка стосується звичайного, цивільно-побутового життя. Я думаю, що таке визначення достатньо коректне і правильне.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Будь ласка, коментар комітету.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Я обмежуватиму свої коментарі, оскільки до мене звернулися активісти, люди, які працювали над цим законопроектом, з проханням, щоб ми все-таки не затягували процесу. Повністю підтримую позицію колеги Кишкар.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую. Рухаємося далі.

Наступна поправка 181. Народний депутат Папієв так само звернувся з проханням висловитися щодо цієї поправки. Але є автор Писаренко, тому спочатку слово надається йому.

ПИСАРЕНКО В.В. Дякую. Ми підійшли до питання, коли будемо встановлювати, хто в нас зобов'язаний вільно володіти державною мовою. Я ще раз наголошую, що, напевно, введення рівнів володіння зараз може бути недоречним. Мені здається, що найкраще було б показати, яким чином ця система працюватиме, і після цього її затверджувати. На сьогодні, можливо, варто було б або утриматися, або передбачити якийсь період, щоб ми зрозуміли, як ця система працюватиме.

А для топ-чиновників, можливо, потрібно було б визначити, щоб разом з державною мовою вони володіли ще й іноземними мовами задля того, щоб наша країна швидше розвивалася. Адже на сьогодні топ-чиновникам недостатньо володіти лише державною мовою. І було б краще, щоб ці акценти ми могли б поставити в цьому законопроекті. До речі, у мене будуть такі пропозиції.

Пропоную голосувати за пропозицію Папієва.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую за роз'яснення. Рухаємося далі.

Поправка 182. Народний депутат Німченко. Будь ласка.

НІМЧЕНКО В.І. Шановні колеги, найперше я хочу повернутися до того, що термін «право на мову» має своє правове визначення. Ще раз акцентую увагу, що це абсолютне, природне право у прямому праворозумінні. Тому всі дії щодо гіперболізації позитивних норм, які тиснуть на реалізацію природного права, не є природним явищем і ні до чого, крім шкоди, не призведуть.

Що означає слово «зобов'язані»? Кого ми можемо зобов'язати? Ми можемо зобов'язати когось тренувати, навчити стрибати чи захоплювати шпівнів, чи чомусь іншому. Це питання про природне право.

Замість слова «зобов'язані» запропонуйте слова «має знати». А слово «зобов'язані» взагалі не звучить. Тому ми й порушуємо питання про те, щоб виключити норми, що пов'язані з цим обов'язком.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Пане Княжицький, ви будете коментувати?

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Ні.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Ваша позиція зрозуміла. Ви шануєте тих громадських активістів, які просять нас рухатися швидше щодо розгляду законопроекту.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Ні, пані головуюча, я коментуватиму ті поправки, які, дійсно, по суті необхідно коментувати, якщо це цікавить народних депутатів.

ГОЛОВУЮЧА. Зрозуміло.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Колега Німченко пропонує виключити перелік осіб, які зобов'язані знати державну мову. Але такий перелік міститься навіть в інших законах, тому ми цього не зробили. Пропоную не підтримувати. Крапка.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую за роз'яснення голови комітету цієї поправки.

Прошу голосувати за поправку.

«За» – 9.

Поправку відхилено.

Наступна поправка 183 народного депутата Мусія. Будь ласка, увімкніть мікрофон.

МУСІЙ О.С. Шановний голово комітету, у мене зауваження більше з метою тлумачення. Ви дещо змінили редакцію, врахувавши мої зауваження і насправді додали слово «застосовувати», що абсолютно логічно і правильно. Але у своїй поправці я пропонував слово «користуватися».

Поясніть, будь ласка, можливо, варто два слова використовувати – і «застосовувати», і «користуватися»? У чому полягає різниця між цими двома словами? Можливо, варто вжити ці два слова, а можливо, й ні?

Я не наполягаю на голосуванні, але щоб зал зрозумів, надайте, будь ласка, пояснення.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую, колего Мусій. Ми, по суті, підтримали вашу поправку, але насправді в Конституції використовується термін «застосування мов», тому ми повністю привели термінологію у відповідність із чинною Конституцією.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую за обговорення цієї поправки. Рухаємося далі.

Наступна поправка 186. Ні, перепрошую. Ще є поправка 184, автор – народний депутат Ігор Васюник. Будь ласка, пане Ігоре.

ВАСЮНИК І.В., *перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань транспорту (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Народний фронт»)*. Дякую, пані Ірино. У моїх поправках 184 і 178 пропонувалося закріпити норму, що особи, які зобов'язані володіти державною мовою, повинні також використовувати її під час виконання посадових обов'язків. Але оскільки ці дві поправки враховано редакційно, я не наполягатиму на їх розгляді.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую за конструктивну позицію і за активне доопрацювання законопроекту до другого читання.

Наступна поправка 186. Комітет її відхилив. Народний депутат Лесюк. Будь ласка.

ЛЕСЮК Я.В. Я скажу коротко. Шановні панове, чому ми з Білозір пропонували норму «на рівні стандарту»? Тобто людина має не просто володіти мовою, щоб виконувати свої обов'язки, а бажано, щоб була якась кодифікація.

Я не дуже наполягаю, тому що бачу, що, по суті, це правильний напрямок. Але, пане Миколо, поясніть мені це, будь ласка.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую, пане Ярославе. Основна причина відхилення (хоча, по суті, вона врахована в тексті законопроекту)

полягає в тому, щоб консолідувати все регулювання питань застосування державної мови в одному законі. Тому замість того, щоб робити посилання на конкретний пункт конкретної статті іншого закону, пропонується перераховувати відповідні посади безпосередньо в тілі такого закону.

Поправку до частини третьої цієї статті відхилено, оскільки комітет врахував іншу поправку, якою частину третю взагалі вилучено із законопроекту просто через юридичну казуїстику.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Прошу визначатися щодо поправки 186 народних депутатів Білозір і Лесюка.

«За» – 23.

Поправку не прийнято.

Наступна поправка 192 народного депутата Писаренка.

ПИСАРЕНКО В.В. Дякую. У моїй поправці пропонується виключити слова «Уповноважений із захисту державної мови» задля того, щоб ми взагалі підійшли до концепції тих органів, які існуватимуть у сфері регулювання, допомоги, розвитку і в цілому виконання положень цього закону, якщо його буде прийнято.

На сьогодні від частини додаткових органів відмовилися, але все одно залишили Уповноваженого із захисту державної мови. Вважаю, що нам потрібно, навпаки, відмовлятися від бюрократів, які слідкуватимуть за додатковими функціями, і надавати можливості для більш вільного використання мови, а не ставити людей, які витрачатимуть державні кошти і кожного дня виписуватимуть якісь додаткові регламенти. На мій погляд, це могла б робити національна агенція, і нам було б простіше все це контролювати, і в такому разі не були б потрібні додаткові чиновники.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Пане Княжицький, будь ласка, озвучте позицію комітету, чому цю поправку було відхилено.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую. У поправці колеги Писаренка пропонувалося вилучити Уповноваженого із захисту державної мови з переліку осіб, які повинні володіти і застосовувати державну мову. А насправді ця поправка, як каже колега Писаренко, була пов'язана з тим, що, на його думку, така посада Уповноваженого із захисту державної мови не потрібна. Ми це вчора обговорювали, і пропозиція, щоб такої посади не було, не знайшла підтримки в залі, тому цю поправку було відхилено комітетом.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Прошу визначатися щодо поправки 192.

«За» – 8.

Поправку відхилено.

Поправка 193. Її враховано, але автор наполягає на слові. Народний депутат Кишкар. Будь ласка.

КИШКАР П.М. Я дякую, пане Миколо, що наша з Ярославом Лесюком поправка знайшла підтримку в комітеті. Вона абсолютно логічна й обґрунтована. А пану Писаренку я поясню, чому його поправка нелогічна. Тому що, власне, це перелік тих посад, до яких висувається вимога щодо володіння державною мовою. А пан Писаренко просить прибрати звідти людину, яка за своєю посадою, саме функціонально відповідає за те, щоб чиновники володіли українською мовою. Це абсолютно неможливо.

Тому й уповноважений нам потрібен як такий, і безумовно, що цей уповноважений має досконало володіти українською мовою.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую. Рухаємося далі.

Поправка 197 народного депутата Брензовича.

БРЕНЗОВИЧ В.І. У поправці 197 пропонується пункт 2 частини першої статті 7 вилучити, адже його застосування означатиме порушення рівності конституційних прав, закріплених у статтях 24, 37, 38 Конституції України.

Наполягаю на вилученні цієї норми, адже ми отримаємо те, що певні чиновники вирішуватимуть, хто може балотуватися або хто ні, або після виборів переглядатимуться результати виборів за критерієм належного знання мови.

ГОЛОВУЮЧА. Зрозуміла ваша позиція щодо цієї поправки. Коментар голови комітету, чому поправку було відхилено. Будь ласка.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Шановний колего Брензович, у даній нормі не йдеться про жодне обмеження прав. Вимога володіти державною мовою напряму пов'язана з можливістю повноцінного виконання особами на відповідних посадах своїх повноважень. Депутат місцевої ради не зможе не знати державної мови хоча б тому, що в такому разі він не зможе ані зрозуміти національного законодавства, ані спілкуватися з виборцями, ані взяти участь у розробці відповідного законодавства. Тому цю поправку було відхилено.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Будь ласка, прошу визначатися щодо поправки 197.

«За» – 7.

Поправку відхилено.

Поправка 198 Романовського (*Шум у залі*). Її було відхилено.

Поправка 199 Рибчинського. Наполягає на слові народний депутат Рибак. Прошу.

РИБАК І.П., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань екологічної політики, природокористування та ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи (одномандатний виборчий округ № 202, Чернівецька область, партія «Блок Петра Порошенка»). Шановний пане Миколо, скажіть, будь ласка, у тексті законопроекту стосовно осіб, які зобов'язані володіти державною мовою, я не зустрів згадки про народних депутатів України. Це важливе питання, адже така норма далі у законопроекті відсутня. Вона застосовується до Президента стосовно наявності документа про володіння державною мовою, а до людей, які балотуватимуться у народні

депутати України, така норма відсутня. У пункті 2 частини першої статті 7 немає народних депутатів України.

ГОЛОВУЮЧА. Будь ласка, ваш коментар.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Яка це поправка?

ГОЛОВУЮЧА. Це поправка 199, шановний колего Княжицький.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Шановний колего Рибак, по суті, я з вами погоджуюся, але наша Конституція встановлює вичерпний перелік вимог, серед яких з якихось міркувань чомусь випала вимога володіння державною мовою народними депутатами, тобто в самій Конституції цього немає. Можливо, у 1996 році це було актуальним і без цього, наприклад, не могли прийняти Конституцію, тому що ми пам'ятаємо, як це тоді відбувалося. Фактично серед усіх конституційних посад лише для народних депутатів Конституцією не передбачено, що вони мають володіти державною мовою.

Ми з цього приводу консультувалися з науковцями, професорами права, судьями Конституційного Суду, і всі вони кажуть, що законом не може запроваджуватися мовний ценз там, де це не передбачено Конституцією. Відсутність вимоги щодо знання мови для депутатів було прийнято в першій редакції Конституції. У цьому скликанні Верховна Рада двічі вносила, між іншим, зміни до Конституції, і ми, на жаль, не спромоглися внести таких змін. Тому, сподіваюся, що ми внесемо такі зміни.

Попри те засідання Верховної Ради проводяться українською мовою, це відбувається відповідно до чинного законодавства. Ми не можемо давати привід комусь подавати до Конституційного Суду, бо, розумієте, як казали тут деякі народні депутати, за порушення Регламенту до Конституційного Суду...

ГОЛОВУЮЧА. Додайте 30 секунд, будь ласка.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Бо Конституційний Суд розглядає лише невідповідність Конституції, тому, наприклад, всі закони, які

скасовано Конституційним Судом, скасовано лише на підставі неперсонального голосування. Це було підставою подати до Конституційного Суду.

Нам, справді, треба внести таку норму до Конституції.
Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Немає наполягання на голосуванні цієї поправки, це був тільки обмін думками, обговорення поправки відповідно до частини першої статті 120 Регламенту, про що ми весь час зазначаємо.

Наступна поправка 201. Народний депутат пані Бойко. Прошу.

БОЙКО О.П. Шановні колеги, у цій поправці пропонується у пункті 2 частини першої статті 7 після слів «міські голови» додати слово «старости», тобто до переліку осіб, які мають вільно володіти державною мовою, входитимуть також і старости.

Це пов'язано з тим, що відповідно до статті 14¹ Закону «Про місцеве самоврядування в Україні» староста є виборною посадовою особою місцевого самоврядування, а відповідно до частини п'ятої цієї статті староста ще є членом виконавчого комітету за посадою.

Миколо Леонідовичу, будь ласка, прокоментуйте, чому не враховано цієї поправки, і прошу її поставити на голосування.

ГОЛОВУЮЧА. Будь ласка, коментар голови комітету.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую. На думку членів комітету, за законом староста є посадовою особою місцевого самоврядування. А включені особи охоплюються наступною частиною третьою цієї статті. Отже, очевидно, що закон передбачає, що староста має володіти державною мовою, як і інші посадові особи місцевого самоврядування.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Я прошу визначатися щодо поправки 201.

«За» – 30.

Поправку не прийнято.

Наступна поправка 202. Народний депутат Севрюков вимагає слова. Ні, не наполягає. Рухаємося далі.

Поправка 203. Червакова вимагає слова. Будь ласка.

ЧЕРВАКОВА О.В., перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань свободи слова та інформаційної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, партія «Блок Петра Порошенка»). Добрий день, шановні колеги! Я хотіла б висловити позицію нашої фракції щодо поправки 202. Ми повністю погоджуємося з рішенням комітету і не розуміємо бажання деяких наших колег виторгувати привілеї для окремої категорії населення, такої як чиновники і посадовці, щоб вони могли не знати української мови. Дійсно, ситуація така, що знання української мови – це інструмент для виконання ними їхніх повноважень і безпосередньо представницьких повноважень.

Колега Денисенко просить привести відповідно нумерацію поправки до нумерації законопроекту, підготовленого до другого читання, бо, з його точки зору, тут закралася суто технічна помилка. Миколо Леонідовичу, я дуже прошу вас звернути на це увагу.

Дякую.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую. Обов'язково звернемо увагу.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Поправка 203. Мусій. Будь ласка.

МУСІЙ О.С. Шановний голово комітету, я вважаю, що трактування чи нетрактування Конституції належить все-таки до компетенції Конституційного Суду, а не народних депутатів. Тим більше що в першому читанні було проголосовано норму щодо народних депутатів. Невідомо, яке рішення прийме Конституційний Суд стосовно народних депутатів. Не треба нам тут гадати: конституційно це чи неконституційно. Саме ця редакція комітету, за якою з пункту 2 частини першої статті 7 буде вилучено слова «народні депутати», дасть змогу проходити сюди всіляким промосковським, невідомо яким товаришам, яких головуючі перериватимуть і не даватимуть їм розмовляти російською, московською мовою.

Я вважаю за доцільне все-таки залишити слова «народні депутати», і нехай звертаються хоч до Конституційного Суду, хоч до Гааги, хоч ще кудись. Якщо буде рішення Конституційного Суду, тоді не будемо застосовувати і будемо ініціювати зміни до Конституції.

Прошу поставити цю поправку для підтвердження.

Веде засідання Голова Верховної Ради України
ПАРУБІЙ А.В.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка, пане Миколо.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Шановний колего, це єдина норма, за якою вороги української мови, які не хочуть допустити прийняття цього законопроекту, матимуть право звернутися до Конституційного Суду. Ми не знаємо, яким буде Конституційний Суд у майбутньому. Сподіваємося, що він буде патріотичним і чинитиме в правовому руслі, але може бути інакше.

Тому я прошу всіх і особисто вас, колего Мусій, усвідомлювати вашу політичну відповідальність перед майбутніми поколіннями, бо через одне це слово, яке ми можемо виправити, внісши зміни до Конституції, може бути взагалі скасований такий закон. Саме тому народні депутати були дуже обережними. Подумайте добре. Давайте, можливо, ми це залишимо, внесемо зміни до Конституції і приведемо закон у відповідність із нею.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Наполягають на голосуванні?

МУСІЙ О.С. Так.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Отже, я ставлю для підтвердження поправку 203. Комітет її врахував. Хто підтримує позицію комітету, прошу голосувати.

«За» – 43.

Рішення не прийнято.

Поправка 204. Брензович. Будь ласка.

БРЕНЗОВИЧ В.І. Дякую. У поправці пропонується з пункту 3 частини першої статті 7 вилучити слова «посадові особи органів місцевого самоврядування», адже їх застосування означатиме порушення рівності конституційних прав, закріплених у статтях 24, 37, 38 Конституції України. У запропонованій редакції частини друга і третя статті 7 призведуть до порушення рівних прав і можливостей громадян, закріплених у чисельних міжнародних договорах, зокрема в Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.

Шановний пане Княжицький, ви кажете, що якщо посадовець не володіє вільно українською мовою, то не може виконувати своїх обов'язків. Ну, це вирішує громада, яка хоче його обрати чи зняти з посади. Можна залучати і перекладачів. І зараз є такі високопосадовці в нашій країні, які не володіють українською мовою.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка, пане Миколо.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Думаю, такий закон саме й закриє ті щілини в законодавстві, які давали змогу, як ви кажете, деяким високопосадовцям бути на посадах, не володіючи українською мовою. Мені здається, таких зараз немає, є такі, які не послуговуються, але це не означає, що вони нею не володіють.

Очевидно, що особи, які працюють в органах місцевого самоврядування, мають знати мову, бо вони повинні хоча б прочитати українські закони, адже вони живуть в Українській державі. Як вони читатимуть українські закони, не володіючи українською мовою? Як вони представлятимуть інтереси українців, не володіючи українською мовою? Саме з таких міркувань комітет відхилив цю поправку.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Ви наполягаєте на голосуванні? Ставлю на голосування поправку 204 Брензовича. Комітет її відхилив. Хто її підтримує, прошу голосувати.

«За» – 10.

Рішення не прийнято.

Поправка 205. Бойко. Будь ласка.

БОЙКО О.П. Шановні колеги, поправку 205 враховано редакційно. Я не наполягатиму на її голосуванні, але тим не менше прошу пояснити, Миколо Леонідовичу, позицію комітету з приводу того, що до переліку осіб, які вільно володіють державною мовою, не включаються «працівники державних органів, які виконують функції з обслуговування», як пропонується у моїй поправці.

Дякую.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Шановна колего, ці посади включено до тексту законопроекту. Під час техніко-юридичного опрацювання було вирішено питання щодо врахування відповідних посад у певній черговості і в доречніших за логікою пунктах. Тобто це є.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Ідемо далі.

Поправка 206 (*Шум у залі*). Щодо поправки 205 щойно виступила автор. Ми її обговорили.

Поправка 206. Ємець.

ЄМЕЦЬ Л.О., *перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань правової політики та правосуддя (одномандатний виборчий округ № 221, м. Київ, політична партія «Народний фронт»)*. Фракція «Народний фронт». Колеги, оскільки тут постійно відбувається зловживання поставленням поправок для підтвердження, хочу вам... (*Шум у залі*). Прошу продовжити мені час, оскільки шановні колеги з «Опозиційного блоку» явно зривають виступи народних депутатів.

Отже, оскільки постійно відбувається зловживання поставленням поправок для підтвердження, хочу нагадати статтю 31¹ Регламенту Верховної Ради України, у якій визначено, що народний депутат отримує право на виступ, якщо в нього є конфлікт інтересів, лише після того, як він про цей конфлікт інтересів оголосить.

Нагадаю, що конфлікт інтересів – це суперечність між приватним бажанням і службовим обов'язком. Так ось, народні депутати від «Опозиційного блоку» неодноразово публічно заявляли про те, що вони бажають виступати в парламенті саме російською мовою, на що

їм було вказано, і абсолютно правильно, що це порушення українського законодавства. Вони виявили свій приватний інтерес в обговоренні цього питання у Верховній Раді. Вважаю, що кожного разу, коли вони ставлять питання для підтвердження...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Додайте 30 секунд, будь ласка.

ЄМЕЦЬ Л.О. ...яке стосується їх приватного інтересу, вони зобов'язані згідно зі статтею 31¹ Регламенту Верховної Ради України повідомляти про свій конфлікт інтересів. Якщо вони цього не роблять, то не матимуть права на виступ.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ви не наполягаєте на голосуванні? Не наполягаєте.

Поправка 207. Не наполягає.

Поправка 208. Автор наполягає. Увімкніть, будь ласка, мікрофон Мусія.

МУСІЙ О.С. Шановний голово комітету, ви врахували цю поправку редакційно, але я, на превеликий жаль, зовсім не бачу, де її враховано. У всіх частинах стосовно дипломатів, співробітників посольств і персоналу, який там працює, напевно, потрібно було б застосувати цю норму. Скажіть, будь ласка, де враховано мою поправку? Якщо враховано, то я не наполягатиму на підтвердженні.

Окремо хочу подякувати вам і комітету, що із 60 поправок, які я подав, третину, а саме 20 поправок, враховано, що вважаю абсолютно правильним. Тож конструктивна дискусія (не така, яка ведеться з боку «Опозиційного блоку») має бути сприйнята і суспільством, і парламентом, а не спрямована на зрив надзвичайно необхідного мовного законопроекту. Ці «деятели» з Партії регіонів неодноразово намагалися внести розкол у зал Верховної Ради. Вважаю це недопустимим під час обговорення надзвичайно важливого законопроекту про мову.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка, пане Миколо.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую, колего Мусій. Дійсно, ці поправки було враховано. Вказані посади містяться у блоці щодо державних службовців, оскільки відповідно до прийнятого у 2018 році Закону «Про дипломатичну службу» дипломатичні службовці теж є державними службовцями. Тож зважаючи на те, що державні службовці є в переліку, виокремлювати дипломатичних працівників ми не стали, але вони там враховані.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Не наполягає на голосуванні. Дякую.
Поправка 211. Увімкніть мікрофон Папієва.

ПАПІЄВ М.М. Дякую. Шановний пане Голово, я ще раз закликаю вас дотримуватися Регламенту Верховної Ради України, і якось трохи тримайте свої емоції при собі, бо не личить Голові Верховної Ради України вдаватися до образ і ще якихось речей. Але це вже питання виховання.

Шановні колеги, я піднімав руку, просив поставити на голосування для підтвердження поправки, але мені не надали такої можливості. Тому для стенограми ще раз хочу наголосити на тому, щоб відповідно до частини третьої статті 120 Регламенту поставили на голосування для підтвердження поправки 206, 207, 208, 209, 210.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я намагаюся поводитися максимально толерантно, бо нагадаю, коли приймався закон Колесніченка – Ківалова, мені в цьому залі зламали два ребра і носа ваші бойовики. Не дай Боже вам дочекатися, щоб я поведився не так коректно. Я надзвичайно коректний і толерантний Голова Верховної Ради України, до чого закликаю всіх.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Для того щоб повернутися, потрібне рішення Верховної Ради.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Отже, рухаємося далі.

Поправка 211. Не наполягає.

Поправка 214. Не наполягає. Я називаю відхилені поправки.

Поправка 220. Васюник наполягає. Будь ласка.

ВАСЮНИК І.В. Дякую, Андрію Володимировичу. Комітет частково врахував запропоновану мною поправку, але я наполягаю, що не лише керівники, а й працівники приватних навчальних закладів мають використовувати державну мову, якщо приватний навчальний заклад хоча б частково фінансується з державного чи місцевого бюджету.

Тому я пропоную пункт 14 частини першої статті 7 викласти в такій редакції: «педагогічні, науково-педагогічні і наукові працівники закладів освіти державної та комунальної форм власності, а також інших форм власності, що отримують фінансування з державного та/або місцевих бюджетів, крім іноземців чи осіб без громадянства, які запрошені до закладів освіти та/або наукових установ та працюють на тимчасовій основі як наукові, педагогічні, науково-педагогічні працівники або викладачі іноземної мови». Я наполягаю на голосуванні.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка, пане Миколо.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Шановний пане Ігоре, по суті в цій поправці пропонується встановити обов'язкові вимоги до знання мови лише для працівників державних і комунальних закладів освіти.

Чому комітет цього не підтримав? Тому що необхідний рівень мови має бути у всіх викладачів та вчителів. Тобто ми дивимося на це ширше.

Але, прислухаючись до вашої думки, комітет передбачив можливість залучення іноземних викладачів на тимчасовій основі, що пропонувалося у прийнятій редакційно поправці 219 і про що сказано в пункті 14 цієї статті.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Це дуже важливий момент, який ми широко обговорювали на засіданні робочої групи.

Я ще надам хвилину віце-прем'єр-міністру В'ячеславу Кириленкові. Проаналізуйте, чи ви будете наполягати на голосуванні, пане Ігоре. Будь ласка.

КИРИЛЕНКО В.А. Дякую, пане Голово, хоча тут деякі розумники стверджували, що членам уряду нібито Конституцією і Регламентом заборонено брати участь в обговоренні законодавства, але такого, звичайно, ані в Конституції, ані в Регламенті і близько немає. Уряд у нас коаліційний, створений парламентом і діє завжди строго відповідно до чинного законодавства. Особливо зараз, на відміну від вас, коли ви прощтовхували злочинний закон Колесніченка – Ківалова.

З приводу цієї поправки. Комітет має рацію практично у всіх своїх рішеннях. Хоча в поправці пана Ігоря Васюника є дуже великий сенс, тому що в нас згідно із законодавством усі форми освіти, у тому числі вищої, рівні у своїх правах, і закономірно було б зобов'язати вільно володіти державною мовою і керівників та науковців приватних вищих навчальних закладів. Але мені здається, якщо все-таки враховувати загальну тональність цієї статті, то комітет збалансовано підійшов до остаточної редакції.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставимо на голосування? Ставимо.

Ставлю на голосування поправку 220 народного депутата Васюника. Комітет її відхилив. Хто її підтримує, прошу голосувати.

«За» – 29.

Рішення не прийнято.

Поправка 221 Брензовича. Увімкніть, будь ласка, мікрофон.

БРЕНЗОВИЧ В.І. Дякую, пане Голово. У поправці пропонується: «З пункту 12 частини першої статті 7 вилучити слова: педагогічні, науково-педагогічні й наукові працівники навчальних закладів, адже їх застосування означатиме порушення рівності конституційних прав, закріплених у статті 24, а також є абсолютно безпідставним до педагогів викладачів іноземних мов та педагогів закладів освіти, які в освітньому процесі використовують регіональні мови і мови меншин України».

Веде засідання Перший заступник Голови Верховної Ради України **ГЕРАЩЕНКО І.В.**

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Будь ласка, коментар голови комітету.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Як я вже говорив, ми вважаємо, що всі педагогічні працівники повинні володіти державною мовою, окрім тих іноземців, які, як ми це передбачили, тимчасово приїжджають в Україну. Тому комітет відхилив цю поправку колеги Брензовича.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Прошу визначитися щодо поправки 204 (*Шум у залі*). Яка поправка?

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Поправка 221.

ГОЛОВУЮЧА. Вибачте, колеги, я відволіклася. Поправка 221. «За» – 13.

Вибачте, заради Бога.

Поправку 221 народного депутата Брензовича підтримали 13 наших колег і її відхилено. Я ще раз перепрошую.

Наступна поправка 222, якщо я не помиляюся. Будь ласка, увімкніть мікрофон пана Німченка.

НІМЧЕНКО В.І. Шановні колеги, і Регламент Верховної Ради України, і Закон «Про статус народного депутата України» свідчать про те, що ми є повноправними правосуб'єктами законодавчих процедур на відміну від представника уряду. Це перше.

Друге, про що я хотів би сказати. У цій поправці, на мій погляд, узагалі пропонується принцип уніфікації – всіх під одну гребінку. Тобто на всіх, хто працює, незалежно від місця роботи, покладаються обов'язки, передбачені статтею 7 законопроекту.

Останнє. Я хочу, щоб ви прочитали статтю 103 Конституції, у якій визначено, що Президент володіє, а не вільно...

ГОЛОВУЮЧА. Додайте 30 секунд, щоб завершити.

НІМЧЕНКО В.І. Тому я закликаю не паплюжити Конституції, іти жорстко за її нормами. Конституція в нас така, яка є, і ми зобов'язані її виконувати. Тому я прошу поставити на голосування для підтвердження поправку 222.

ГОЛОВУЮЧА. Ірина Подоляк як автор цієї поправки. Будь ласка.

ПОДОЛЯК І.І., перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань культури і духовності (одномандатний виборчий округ № 116, Львівська область, політична партія «Об'єднання «Самопоміч»). Шановні колеги! Все, що щойно було сказано колегою з «Опозиційного блоку», не має ані сенсу, ані здорового глузду, взагалі жодним чином не стосується цієї поправки.

Поправку 222 було редакційно враховано комітетом, оскільки в ній говориться про те, хто зобов'язаний володіти державною мовою, а які працівники закладів освіти, тобто запрошені, які працюють тимчасово, не зобов'язані застосовувати норми такого закону.

Мені складно що-небудь коментувати, тому що із заднього кута несуть просто (вибачте, будь ласка, за русизм) суцільну ахінею.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Шановні колеги, тим не менше відповідно до Регламенту я змушена поставити на голосування для підтвердження поправку 222.

Я ще раз хочу закликати всіх колег приходити в ці ключові, важливі дні для обговорення законопроекту до сесійного залу, особисто голосувати за поправки.

Прошу визначатися і підтримати поправку. Комітет врахував її редакційно. Народний депутат Німченко наполягає на повному підтриманні.

«За» – 46.

Рухаємося далі (*Шум у залі*).

Так, на пропозицію Німченка. Дякую, пане Тарасе, за дуже слушну ремарку, це абсолютно справедливо.

Поправка 228 народного депутата Бойко. Будь ласка.

БОЙКО О.П. Шановні колеги, у поправці 228 пропонується у пункті 12 частини першої статті 7 після слів «працівники навчальних закладів» додати слова «наукові працівники Національної академії наук України, галузевих академій, науково-дослідних інститутів, лабораторій тощо». На мою думку, наука має розвиватися українською

мовою. Тому хотіла б почути, чому комітет не врахував цієї поправки. Миколо Леонідовичу, прошу дати відповідь і поставити поправку для підтвердження.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Коментар голови комітету.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую. Під час розгляду цієї поправки комітет врахував позиції фахівців Міністерства освіти і науки, Національної академії наук, галузевих академій, окремих науковців і міжнародних експертів. По суті, дана поправка спрямована на те, щоб вилучити з кола осіб, що мають спілкуватися державною мовою, представників приватних дослідницьких центрів, інститутів, лабораторій. Але з огляду на те, що метою законопроекту є збереження та розвиток української мови в науці, вдосконалення україномовної термінології тощо, комітет вирішив відхилити цю поправку. Українські вчені зобов'язані володіти державною мовою, але виключення може стосуватися іноземців, про що ми говорили.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Голосуємо щодо поправки 228.

«За» – 22.

Поправку відхилено.

Наступна поправка 233. Пані Бойко. Будь ласка.

БОЙКО О.П. Шановні колеги, у поправці 233 пропонується пункт 13 частини першої статті 7 викласти в такій редакції: «медичні працівники закладів охорони здоров'я всіх форм власності». Комітет нам пропонує редакцію «медичні працівники державних і комунальних закладів охорони здоров'я», не кажучи про те, що це всі форми власності. Це означає, що така норма стосуватиметься тільки державних і комунальних закладів охорони здоров'я. Будь ласка, поясніть позицію комітету, і прошу поставити поправку для підтвердження.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Будь ласка, коментар голови комітету.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Перед цим була аналогічна поправка 232 колеги Рибчинського.

У поправці 233 фактично пропонується заборонити приватним лікарським закладам залучати іноземних лікарів та інших фахівців. Тому комітет у новому пункті 15 залишив редакцію, підтриману парламентом у першому читанні. За нею обов'язок володіти державною мовою покладається лише на працівників державних і комунальних закладів. Приватні заклади можуть залучати будь-яких фахівців, але при цьому медичне обслуговування має здійснюватися українською мовою, що буде передбачено далі в законопроекті по тексту.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Прошу визначатися щодо поправки 228.

«За» – 21.

Рухаємося далі.

Наступна поправка 233 так само пані Бойко. Будь ласка. Потім виступить пан Курило... *(Шум у залі)*.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Вона вже була.

ГОЛОВУЮЧА. Так, ми щойно не підтримали цієї поправки.

Наступна поправка 234. Народний депутат Курило. Прошу.

КУРИЛО В.С., *заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань державного будівництва, регіональної політики та місцевого самоврядування (одномандатний виборчий округ № 113, Луганська область, самовисуванець).* Я хотів би, щоб ви, Микола Леонідовичу, пояснили, чому комітет відхилив поправку народного депутата Денисенка, яка стосується того, що українською мовою повинні володіти всі лікарі, незалежно від того, який це заклад, – чи комунальний, чи державний, чи приватний. Адже медицина розділилася, є і приватні, і комунальні, і державні заклади. Тому лікарі, на мій погляд, все-таки повинні володіти державною мовою найперше для того, щоб хоча б правильно виписувати рецепти. Адже зараз у нас уся рецептура йде виключно державною мовою.

ГОЛОВУЮЧА. Надайте, будь ласка, роз'яснення.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Я вже давав відповідь на це запитання. Справа в тому, що медичні послуги надаються українською мовою, але ми не хочемо забороняти залучати досвідчених лікарів з інших країн, бо деколи буває потрібно привезти, наприклад, з Ізраїлю якесь світило, що когось вилікує від раку, або запросити сюди якогось кардіолога з Німеччини. Приватні клініки можуть це робити, тому ми залишили для них таку можливість.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Прошу визначатися щодо поправки 234.

Колеги, я продовжую роботу на 15 хвилин, щоб ми сьогодні пройшли більше поправок.

«За» – 23.

Поправку відхилено.

Поправка 235 Брензовича. Будь ласка.

БРЕНЗОВИЧ В.І. Дякую. У поправці пропонується вилучити пункт 14 частини першої статті 7, адже його застосування означатиме порушення рівності конституційних прав, закріплених у статті 24 Конституції України, а також практично всіх міжнародних правових зобов'язань у сфері захисту прав людини. Це чистої води дискримінація на мовній основі.

ГОЛОВУЮЧА. Коментар голови комітету, будь ласка.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Ми так не вважаємо. Я вже пояснював позицію комітету щодо попередніх поправок колеги Брензовича, які стосувалися того самого. Так, ми вважаємо, що депутати місцевих рад не можуть не знати державної мови, тому що тоді вони не зможуть повноцінно виконувати свої обов'язки.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Колеги, прошу визначатися щодо поправки 235 народного депутата Брензовича.

Я уважно дивлюся в зал, щоб ми не пропускали поправок.

«За» – 7.

Поправку відхилено.

Наступна поправка 236. Слово надається... *(Шум у залі)*.

Я перепрошую, поправка 237. Павло Кишкар. Будь ласка.

КИШКАР П.М. Народний Рух України. Дякую за можливість виступити. Власне, на відміну від пана Брензовича ми підтримуємо бачення комітету щодо закріплення саме в тілі закону окремих категорій задля того, щоб унеможливити якийсь подвійне тлумачення. Відсилення до чітко визначеної категорії осіб, зазначених у частині третій статті 3 Закону України «Про державну службу», є правильним і доцільним у цьому законопроекті.

Дякую за те, що підтримали нашу поправку.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую вам за конструктивну позицію. Рухаємося далі.

Ми зараз будемо розглядати поправку 245. Немає зауважень? Щоб потім не повертатися назад і щоб не сказали, що я щось не помітила *(Шум у залі)*.

Хочете розглянути поправку 238? Будь ласка. Автор поправки 238 Рибчинський. Її враховано редакційно. Пан Німченко вимагає слова щодо неї і поставити для підтвердження.

Будь ласка, пане Німченко.

НІМЧЕНКО В.І. Я не вимагаю, а прошу, виходячи з передбачених процедур. У поправці йдеться про прокурорів.

Хто такі прокурори? Прокурори за своєю професією мають якісь свої назви, а уніфіковане визначення в законопроекті виключає цей термін для правозастосування. Тому не можна застосовувати таке визначення, як «прокурори». Давайте далі запишемо термін «державні службовці» – і все, не треба посилатися на всі ці закони! Хіба це буде вірно?

Тому я хотів би, щоб усе-таки поставили на голосування для підтвердження цю поправку.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую за висловлену позицію.

На вимогу депутата Німченка ставлю на голосування для підтвердження поправку 238 в повному обсязі. Будь ласка.

«За» – 18.

Поправку не підтримано (*Шум у залі*).

Наступна поправка 247. Мусій. Прошу.

МУСІЙ О.С. Шановний голово комітету, я прошу вас уточнити, чи йдеться про часткове врахування пункту 3 частини першої статті 9, у якому мова йде про державних службовців.

Хочу також прокоментувати щодо лікарів. Ви хоча б запросили організаторів до управління охорони здоров'я перед тим, як коментувати, що лікарів-іноземців, які приїжджають в Україну, може хтось не розуміти. Не включивши лікарів, як пропонується у поправках 228 та 234, ви залишаєте російську мову в медицині. Тому що лікарі-іноземці повинні отримати спеціальний дозвіл, і тільки тоді вони стають лікарями в Україні, а до того вони є консультантами, і немає жодного ризику щодо розуміння чи нерозуміння їхньої мови.

Тож дуже бажано все-таки повернутися до цієї поправки під час кінцевого голосування і залишити вимогу до медперсоналу, який є українським і має спецдозвіл на здійснення медичної діяльності...

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Колего Мусій, я хочу звернути вашу увагу, що лікарі у клініках усіх форм власності зобов'язані спілкуватися українською мовою, це прямо виписано в законопроекті.

Мова йшла про те, хто з лікарів має підтверджувати володіння українською мовою або спеціальним документом – сертифікатом, або атестатом про закінчення школи. Тут ми іноземців не включали. А спілкування в усіх закладах, безумовно, має бути українською мовою.

Тепер щодо вашої поправки. Ми вже про це говорили раніше. Так, особи, визначені в Законі «Про державну службу», повністю перераховані в цьому законопроекті. Просто ми не посилалися на той закон, а повністю перерахували їх тут.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую вам за роз'яснення.

Колега Мусій, ви наполягаєте? Ні (*Шум у залі*). У нас щойно відбулося обговорення (*Шум у залі*).

Колега Німченко наполягає на тому, щоб обговорена поправка була поставлена для підтвердження у варіанті автора. Її було враховано редакційно. Прошу голосувати за цю пропозицію.

«За» – 11.

Рухаємося далі.

Поправка 248. Пані Бойко. Будь ласка.

БОЙКО О.П. Шановні колеги, поправку 248 враховано. Я не наполягатиму поставити її на голосування для підтвердження. У ній пропонується пункт 14 частини першої статті 7 викласти в такій редакції: «інші посадові та службові особи державних і комунальних підприємств, установ і організацій, а також інших суб'єктів господарювання всіх форм власності».

Ще раз кажу, цю поправку було враховано, але я не бачу, в якій частині.

Миколо Леонідовичу, будь ласка, підкажіть позицію комітету.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую. Поправку враховано з техніко-юридичними обмеженнями, що вона стосується лише керівників державних і комунальних підприємств, установ і організацій. Приватні компанії можуть наймати керівниками будь-кого, у тому числі іноземців або осіб, які не володіють українською мовою. Але при цьому вимоги до застосування державної мови в публічній сфері, визначені іншими статтями цього законопроекту, зберігаються.

Тобто ми не можемо заборонити приватній компанії запросити якогось фахівця з-за кордону. Нехай запрошують, але коли він хоче говорити в публічній сфері, то повинен знати державну мову, інакше це буде порушенням закону.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую. Рухаємося далі, шановні колеги.

Наступна поправка 253. Її презентуватиме народний депутат Шверк. Будь ласка.

ШВЕРК Г.А., член Комітету Верховної Ради України з питань свободи слова та інформаційної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, партія «Блок Петра Порошенка»). Хвилинку, я відкриваю поправку.

ГОЛОВУЮЧА. Перепрошую, я не почула.

Поправка 253 стосується змін до статті 7 законопроекту, який ми обговорюємо. Народний депутат Шверк не наполягає.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Не наполягає.

ГОЛОВУЮЧА. Не наполягає (*Шум у залі*).

Будь ласка, прошу ввімкнути мікрофон народного депутата Шверка. Він вимагає слова щодо поправки 253. Прошу.

ШВЕРК Г.А. Це поправка колеги Денисенка. У ній ідеться про необхідність володіння українською мовою фізичними особами – підприємцями.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Так, абсолютно вірно. Комітет її не підтримав, оскільки у законопроекті пропонується дозволити фізичним особам – підприємцям узагалі бути іноземцями, які приїжджають і займаються чимось у непублічній сфері. Якщо вони в публічній сфері, то мають знати мову, але займатися бізнесом у непублічній сфері, будь ласка, вони можуть.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Шановні колеги, прошу визначитися щодо поправки народного депутата Денисенка, який пропонує, щоб фізичні особи – підприємці володіли українською мовою і могли спілкуватися нею під час надання послуг громадянам України. Прошу визначитися.

«За» – 13.

Поправку відхилено.

Поправка 254. Не наполягають.

Наступна поправка 258 Мусія (*Шум у залі*). Я не побачила. Зараз я повернуся до поправки 256.

МУСІЙ О.С. Я не наполягатиму на голосуванні поправки 258, але я хочу прокоментувати все-таки те, що ви говорили стосовно медиків і лікарів. Насправді, ви залишили пункт щодо медичного персоналу державних і комунальних закладів охорони здоров'я. А де заклади інших форм власності? Колега Бойко говорила про медичні заклади всіх форм власності. Тому логічніше було б залишити все-таки заклади всіх форм власності. Тому що медична сфера – це сфера, де обслуговується величезна частина населення України. І врешті-решт для тих медиків, які зовсім не володіють українською мовою, які англійські чи німецькомовні, є перекладачі. Увесь світ застосовує перекладачів, коли запрошує консультантів. Тому немає проблеми для приватного закладу запросити перекладача.

Зверніть, будь ласка, на це увагу, щоб ми не залишили шпаринок для використання в приватних закладах російської мови. Мені здається, це слушно підтримати під час кінцевого голосування.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую, колего. Я хотів пояснити, що, коли ми розрізняємо державні і приватні заклади, то не розрізняємо обов'язок надавати послугу українською мовою. Вона є обов'язковою для всіх. Ми розрізняємо обов'язок надати документ про те, що людина володіє українською мовою, вчила її в школі або склала екзамен у відповідному центрі. Мова йде лише про це. А володіти українською мовою і надавати послуги зобов'язані в закладах усіх форм власності. Ця норма є.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Шановний колега Мусій не наполягає на своїй поправці.

Я обіцяла пану Німченку повернутися до поправки 256, тому що не помітила піднятої руки.

Отже, слово надається пану Німченку. Це ваша поправка, до речі, її враховано. Будь ласка.

НІМЧЕНКО В.І. Шановні колеги, шановні громадяни України! Я хочу повідомити, що в нормах законопроекту, які ми просимо

виключити, взагалі не розкрито, що таке вільне володіння українською мовою.

Хочу доповісти, що це поняття включає і розуміння тексту, і сприйняття на слух, і правопис, і розмовну мову, і все інше, у тому числі виходячи із діалектів, з території проживання громадян, а в нас є відмінності. Що пропонується в тих нормах? Що ми можемо примусити людей? Хто не скаже – той москаль, чи як?

Я хотів би, щоб ми чітко виходили з правових позицій і з правового унормування розуміння терміна «вільно». Де у вас визначення терміна «вільно», де вільніше...

ГОЛОВУЮЧА. Будь ласка, додайте 30 секунд, щоб завершити.

НІМЧЕНКО В.І. ...а де слабше? У цьому законопроекті визначено класифікацію рівнів знання української мови. Скажіть, будь ласка, термін «вільно» поширюється на всі сфери чи ні? Як можна приймати таку норму, застосування якої буде сумнівним і призведе до зловживань, щоб не допустити людей не те що до влади, а й до виконання своїх професійних обов'язків.

ГОЛОВУЮЧА. Голова комітету. Будь ласка.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую. Найперше, колего Німченко, я просив би вас та інших представників «Опозиційного блоку» не вживати таких слів, які ображають інші народи, навіть росіян, хоча я розумію, що це країна-агресор. Але ми – толерантна країна. Всюди є різні люди.

А вашу поправку враховано саме в частині вільного володіння. Ми її задовольнили.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Пан Німченко не наполягає голосувати за його поправку, він лише просив до неї повернутися. Ідемо далі.

Поправка 257. Єдиний присутній зараз кандидат на пост Президента із сімнадцяти зареєстрованих народних депутатів пан Кривенко. Будь ласка.

КРИВЕНКО В.М., заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Об'єднання «Самопоміч»). Дякую. Оскільки ви це питання порушили, то заради справедливості хочу сказати, що сьогодні була ще й пані Богомолець, ми з нею підписували звернення до Національної академії наук України. А стосовно решти я до вас офіційно звертаюся з тим, чи є заяви про відпустку за власний рахунок, чи вони агітують у робочий час, ще й отримуючи за це бюджетні гроші у вигляді зарплати і решти нарахувань?

Тепер щодо суті питання. Товариство, я ще раз закликаю провести роботу у фракціях і максимально скоротити кількість поправок, їх обговорення, провести робочу нараду з комітетом, з паном Княжицьким, якому велика дяка за роботу, тому що ми пройшли всього 257 поправок, а їх 2082. Ми просто фізично не встигнемо розглянути всі поправки, враховуючи позицію «Опозиційного блоку» (щоб вони не мали права на репліку, не скажу, яку позицію вони займають, усі розуміють).

Я прошу всіх максимально знімати поправки, щоб було менше тексту, тому що якщо ми не приймемо законопроект у наступний четвер, то не приймемо його взагалі. Вимагаю...

ГОЛОВУЮЧА. Дякую. Рухаємося далі.

Я уже оголошувала, підходили колеги із «Самопоміч», нагадуючи про Регламент, щоб ми продовжили роботу парламенту до 14 години 15 хвилин, аби більше поправок пройти сьогодні.

Наступна поправка 258. Народний депутат Мусій. Не наполягає. Рухаємося далі.

Поправка 260. Народний депутат Васюник. Прошу.

ВАСЮНИК І.В. Враховуючи те, що в тексті законопроекту передбачено, що Національна комісія зі стандартів державної мови затверджує вимоги до рівня володіння державною мовою для осіб, які зобов'язані нею володіти, тобто практично враховано мої поправки, я не наполягатиму на цій поправці.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую вам за конструктивну позицію, шановний колего.

Поправка 261 Писаренка. Не наполягає.

Німченко. Поправка 265. Прошу.

НІМЧЕНКО В.І. Шановні колеги, я звертаю вашу увагу на те, що в цій статті передбачено коло осіб, на яких поширюється дія закону щодо вільного володіння українською мовою. Серед них є посадові особи органів місцевого самоврядування. Прочитайте статтю 7 Конституції, у якій чітко говориться: «В Україні визначається і гарантується місцеве самоврядування». Це не структури державної влади, а органи місцевого самоврядування, тож громадяни за своїм статусом мають право збиратися і вирішувати, де чим і як займатися, щоб захищати свої інтереси, і питання про структури...

ГОЛОВУЮЧА. Додайте, будь ласка, 30 секунд, щоб завершити.

НІМЧЕНКО В.І. Спасибі.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Будь ласка, коментар голови комітету щодо поправки, яку ми обговорюємо. Комітет її відхилив.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Чекайте, яка це поправка?

ГОЛОВУЮЧА. Поправка 265.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Її враховано. У мене немає коментарів.

ГОЛОВУЮЧА. Вибачте. Просто в мене поряд відхилені поправки.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Ідемо далі.

ГОЛОВУЮЧА. Вибачте, колеги.

Поправка 267 Васюника. Не наполягає.

Поправка 271. Її було відхилено. Німченко. Будь ласка.

НІМЧЕНКО В.І. З тих же підстав, про які говорилося раніше, ми пропонуємо виключити цю статтю. Ми не можемо поширювати дію такого закону на весь масив суспільних відносин під брендом якогось патріотичного спрямування, як ми тут чули, чи з огляду на якісь інші інтереси. Ми не можемо йти на порушення природних прав громадян, тому й кажемо, що не можна поширювати на всі без винятку правовідносини методи примусу, а це метод примусу на реалізацію своїх природних прав і обмеження в такий спосіб методом примусу. Це суперечить статті 22 Конституції і апріорі вже є постулатом не лише для України, а й для всієї Європи.

ГОЛОВУЮЧА. Додайте, будь ласка, 30 секунд, щоб завершити.

НІМЧЕНКО В.І. Тому ми ще раз акцентуємо увагу на тому, що не можна підходити до цього питання однобоко, застосовуючи один принцип, одну уніфікацію та ідентифікувати людей. Це ж люди! Я просив би захищати природне право громадян, які розмовляють іншими мовами.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Будь ласка, коментар голови комітету щодо відхиленої поправки 271.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Поправку відхилено, тому що законопроект пропонується чітко встановити, для якої категорії громадян і яка форма підтвердження володіння українською мовою потрібна. Норми щодо вільного володіння в законопроекті немає. Хтось повинен мати звичайний атестат про завершення середньої школи, а вищі посадові особи, очевидно, повинні скласти відповідний екзамен. Тому, оскільки пропонується це вилучити, поправку відхилено.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую за роз'яснення (*Шум у залі*).

Ну, у нас не передбачено обговорення на обговорення. Ми зараз голосуємо за вашу поправку 271, яку ви презентували, шановний пане Німченко. Будь ласка.

«За» – 5.

Колеги, можливо поставимо крапку?

Шановні народні депутати, хочу поінформувати, що ми сьогодні розглянули низку поправок до проекту Закону «Про забезпечення функціонування української мови як державної» (№ 5670-д) і зупинилися на поправці 272 народного депутата Денисенка. Я дуже прошу всіх колег, авторів поправок бути завтра, у четвер, о 10 годині в сесійному залі для того, щоб ми могли продовжити розгляд поправок.

Сьогоднішнє засідання я оголошую закритим. Нагадую шановним колегам, що сьогодні день роботи в комітетах і дуже важливо, щоб там був кворум і відбувався повноцінний розгляд законопроектів.

Дякую всім. До зустрічі у четвер.